

22 77

సామెతలు

భూతయ సాంస్కృతిక వక్షపత్రిక

సంపాదకుడు: విద్యాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 3

రాజమహేంద్రవరము 16-6-1980

సంచిక 16

—* ఈ సంచికలో *—

- 1) దక్షారామము - ఇంద్రగంటివారి కవితా వైశిష్ట్యము.
- 2) దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారి 'ఉర్వశి - సృష్టి !'
- 3) చరిత్రలో పాఠశీక సాహిత్యము - 'ఉమర్ ఖయ్యామ్'
- 4) గ్రంథసమాలోచన.
'మా కీ భర్తవద్దు !' కథల సంపుటి.
- 5) ఆధునికాంధ్ర సాహిత్యంలో బాల (కు) ల వర్ణనలు.
- 6) శ్రీ బలుసు ప్రభాకర బుచ్చికృష్ణ సత్యనారాయణరావుగారు - పరిచయము.
- 7) కామ జిజ్ఞాస.
- 8) రాజమండ్రి జ్యోతిశ్శాస్త్ర సభలు - పిడపర్తి సోదర సిద్ధాంతుల ఆక్షేపము.

1—7—1980 సంచికలో పారిజాతాపహరణ కావ్య సౌంధ్యము, నన్నయ భారతంలోని శైవములు, శిల్పదర్శనం, శ్రీ శ్రీ అధివాస్తవికత మొదలగునవి ఉంటాయి.

—* 1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును *—

చందా :

సంవత్సరమునకు రూ. 10—00.

అర్థసంవత్సరమునకు రూ. 5—50.

విడిత్రతి 50 పై.

•

•

★ స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సంపాదకుడు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

సంపుటము 8

రాజమహేంద్రవరము 16-6-1980

సంచిక 16

దక్ష రామము - ఇంద్రగంటివారి కవితావైశిష్ట్యము

— శ్రీ ధూర్జటి వేంకట బాలాజీ.

ఆధునికాంధ్ర సాహిత్య లోకంలోని సుప్రసిద్ధ త్కేత్ర కావ్యాలలో 'దక్ష రామము' విశిష్టమైన స్థాన మాక్రమించింది. ఇరువదవ శతాబ్దిని ఆధునికాంధ్ర సాహితీ సందనోద్యానంలో పుష్పించి ఫలించిన మధురఫలాలలో ఒక్కటి యీ 'దక్షరామము'. ఏతత్ కృతికర్త శ్రీ ఇంద్రగంటి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు. ఆధునికాంధ్ర కవిపుంగవులలో అగ్రగణ్యులైన వీరు, ఏతత్కావ్యాన్ని వినిర్మించి తమ సుసంస్కృతమైన కవితాధారను సాహితీలోకానికి అందించి ఆంధ్రసంస్కృతికి గల కంతాధరణంలోని ఒక రత్నమువలె, వెలుగొందు చున్నారు. సహజంగా సాహిత్యలోకంలో ఒక చమత్కారముంది. కొందరు కవులక్షేర్లు తఱచుగా మనకు విసిరిస్తుంటాయి. కాని వారి రచనలు చదువుదామంటే, సామాన్యంగా అవి లభ్యంకావడం చాలాకష్టం. మరి కొందరిపేర్లు వారి రచనలద్వారా తెలుగు కొనవచ్చును. కాని వారు మటుకు సాహిత్యలోకంలో స్థిరంగా నిలబడుటకు సాహితీవేత్తల హృదయాలలో కాశ్వరమైన స్థానాన్ని పొందుటకు అర్హులు

కాలేరు. ఈ రెండువర్గాలలో ఇంద్రగంటి వారు మొదటివర్గానికి వస్తారు. ఇక దక్షరామ కావ్యప్రశస్తిని గూర్చి అవలోకిద్దాం! ఒక్కసారి!

ఆంధ్రదేశంలోని సుప్రసిద్ధ త్కేత్రాలలో 'దక్షరామము' ఒకటి. ప్రఖ్యాత త్రిలింగములలో 'భీమేశ్వరు డొకడు' త్రిలింగ-తెలుంగ శబ్దముల కొక అవినాభావసంబంధం గలదు. భీమేశ్వరుడు అచ్చపు తెలుగుదేవుడు. శ్రీనాథ కవి సార్వభౌముడు భీమేశ్వర పురాణాన్ని అచ్చమైన, రసవత్తరమైన తెలుగు కావ్యం భీమఖండంగా వినిర్మించినాడు. కవిసార్వభౌముని అమృత మయమైన వాక్కులో దక్షనాటిక అమరసీమగా రూపొందింది. అది తెలుగుప్రజలు చేసి కొనిన పుణ్యఫలము. దక్షరామత్కేత్రాన్ని గూర్చి పురాణాలు చెప్పకథలు చరిత్ర పేర్కొను అంశాలకన్నా మిక్కిలి భిన్నమైనవి. పురాణాన్ని బట్టి ఇది దక్షుని పురము. దక్షాధ్వరధ్వంసన మిచటనే జరిగినది. పుడు భీమరూపము దాల్చి, త్రిపురాసురులను బరిమార్చి వారు పూజించు శివలింగమును పంచఖండములు

గావించి విదుప్రదేశాలలో నుంచినాడు. వానిలో ఒకటియే దక్షరామత్కేత్రము. ఇంద్రగంటివారి ప్రాచీనాంధ్ర అభిమాన కవులలో అగ్రగణ్యుడు శ్రీనాథకవి సార్వభౌముడు. అందులకే శ్రీనాథుని పటిష్ఠ రచనావిధానం, భావధారలు, హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు పుణికిపుచ్చుకొని 'దక్షరామ' కావ్యంలో వెల్లివిరియించినారు.

శ్రీ ఇంద్రగంటి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు ఆధునిక కవిపుంగవులు. ప్రాచీనకవిత్వాన్ని జీర్ణించుకొని, ఆధునిక భావకవి తమ పట్టంకట్టిన కవితావికారదు డాయన! వీరిరచనలో దేశాభిమానం, దైరభక్తి, ప్రేమానురక్తి, అణువణువున వెల్లివిరియించుచుండును. దక్షరామకావ్య రచనము నాటికి భావవికార, ఆభ్యుదయ కవిత, ముఖ్యమైనవ్యప్రక్రియలు ముమ్మరంగా సాగుచున్న వని, ఆ కావ్య పీఠికలోని 'మలిమాట'లో ఆయన మనకు తెలిపినారు. సంగ్రహదాయసుగంధం తనబలాన్ని ఎంతగాగా చూపినను, దృశ్యాదృశ్యంగా అక్కడక్కడ భావకవితా ధోరణులు, ఆభ్యుదయవాసనలు బాగా ముప్పించుచుండును. అందువలన నీ కావ్యరచనము

నకు ఎట్టి భంగం కలుగకుండా ఒక క్రొత్తపలుకు సిద్ధించి మెఱుగుపడినదే కాని, ఏమాత్రం తరుగురా లేదని శాస్త్రి గారు అభిప్రాయపడిరి. ఇక 'దక్షరామ కావ్యంద్వారా ఇంద్రగంటివారి కవితా వైశిష్ట్యం ఏవిధంగా మెఱుగుపడిందో తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నిద్దాం. దక్షరామకావ్యాన్ని స్థూలంగా చూచినచో దానికి ఎనిమిదిరకాలైన శీర్షిక లున్నాయని తెలుస్తుంది 1. ఆముఖము 2. దర్శనము 3. ప్రథమదృశ్యము (ప్రతిష్ఠ) 4. ద్వితీయదృశ్యము (మహర్షి) 5. తృతీయదృశ్యము (కవిసన్మానము) 6. శిల్ప సందర్శనము, 7. సింహావలోకనము, 8. స్వస్తి' అని ఎనిమిది ముఖ్యమైన శీర్షికలను గమనింపవచ్చును. ఈవిధంగా విభజించడం కావ్యలక్షణ మైతే కావచ్చుగాని, వానికిపెట్టినపేర్లను గమనించినచో, కవికి ప్రాచీనాంధ్ర కవిత్వంపై గల మక్కువ, సంస్కృత ప్రజ్ఞాపాట వాలు ఎంత గొప్పవో తెలియవచ్చును. 'మొదటిశీర్షిక కయైన 'ఆముఖము' లోని యీ క్రిందిపద్యాన్ని గమనించినచో తెలుగుదేవుళ్ళకు ఆయన చూపిన భక్తి ప్రపత్తులెట్టివో తెలిసికొనవచ్చును.

'శ్రీగిరి మల్లిఖార్జున గ

రిష్ట మహీశుడు, ఎత్తువాటికా

భోగివిభూషణుండు, నెల

పూదలతలుపు కాళనాగుడున్

మూగురు తెలు భూజనుల

పున్నపుప్రబోవులు, భక్తవాంఛిత

త్యాగులు, భక్తియుక్తి కుసు

మాంజలి నెత్తుదమాయి ! వారికిన్'

త్రిలింగాలమధ్య నున్న దేశంకాబట్టి ఆంధ్రదేశానికి త్రిలింగదేశ మని పేరు వచ్చింది. దక్షరామము, శ్రీశైలము, కాళహస్తి అని మనము త్రిలింగాల కొక అర్థాన్ని చెప్పుకొందుము. కానీ అది కరియైన అర్థంగాదు. త్రిలింగము అనగా శ్రీశైలము, దక్షరామము, కాళేశ్వరము

అని యీకవి పైపద్యాన్నిబట్టి మనకు తెలుపుచున్నాడు. మొదట నీత్రిలింగములను, కవి స్తుతించుటనుబట్టి, కవికిగల దేశాభిమానం ఎంతగొప్పదో తెలుస్తుంది. కావ్యోపక్రమాన సహజంగా ఇష్టదేశ తాస్తుతి జరుగుతుంది. కానీ యిచ్చట తెలుగు దైవతములకు భక్తిపూర్వకంగా పుష్పాంజలులు సమర్పించి కావ్యోపక్రమాన్ని చేయుటనుబట్టి, అతనికి ప్రేయసీ రక్తియేగాక, మాతృ దేశంపట్ల గల భక్తియు ఎంత ఉదాత్తమైనదో రస హృదయము అవగతిము చేసికొందురు. కవికి కావలసింది కావ్యంలో రసోత్పత్తి చేయగలిగిన శక్తి సామర్థ్యాలు, రసజ్ఞునకు కావలసింది ఆకావ్యంలోని రసాన్ని అస్వాదించగలిగిన నేర్పు. ఈరెండింటికీ అవినాభావసంబంధం గలదు. అప్పుడే కవి చేతనుండికూడా రసజ్ఞుడు ఉహించిన రసాన్నివ్యగలిగిన కావ్యము ఉడిపడును. 'ఆముఖము'లోని పద్యాలనుబట్టి దక్షరామములోని శివాలయనిర్మాణము లేదుట కన్పించినపుడు కవికి గలిగిన అనుభూతులెట్టివో పఠితలు అర్థము చేసికొనగలరు. ఆంధ్రదేశాన్ని ఏకచ్ఛత్రాధ పత్యంగా నేలిన రెడ్డిరాజులు, చాళుక్యులు మొదలగువారికి శివభక్తి ఎక్కువగా ఉండేది. అందులకే జీవశి, శిల్పకళావైభవాలు ఉట్టిపడేరీతులలోవారు దక్షరామ దేవాలయ నిర్మాణం గావించి శివునిపట్ల తమ భక్తి ప్రపత్తులను వెల్లడించు కొనిరి. కావ్యారంభంలో కవి యీ విషయాన్ని ప్రస్తావించడాన్ని బట్టి ఆయనకుగల మాతృదేశాభిమానం ఎట్టిదో చక్కగా వెల్లడి యగుచున్నది.

రెండవ శీర్షిక కయైన 'దర్శనము'లో దక్షపురీవర్ణనము గలదు. ఇందులో ఒక పద్యం 'భీమఖండం' ఆధారంగా రచించిన దని కవి తెలిపినాడు. దక్షరామములోని భీమేశ్వరుడు మిక్కిలి విశిష్టుడై భక్తుల పూజలను స్వీకరించినాడు. ఈ

క్రిందిపద్యంలో కవిగా తాను దేవాలయాన్ని సందర్శించినపుడు కలిగిన అనుభూతులను తెలుపుచున్నాడు. ఇది దర్శనమనే శీర్షికకు తలమానికము.

'ఇక్కడ గాలువెట్టగ న

దేమిమహర్త్వమైగాని యూహకున్

ఔక్కలు వచ్చినట్లు చన

నేరనిపూర్వయుగాల వ్రాలుదున్

ప్రాక్కమనీయకాలనృప

వైభవసీమల జీవరక్తి నా

దృక్కులలోఁ బచారు లాన

రించి ననుం బలికించునేదియో !'

పైపద్యంలో 'ఊహకు ఔక్కలువచ్చినట్లు' అను భావము చాలా యుక్తంగా నుండి కవియొక్క ప్రతిభను చాటుతుంది.

మూడవశీర్షిక కయైన ప్రథమదృశ్యంలో 'పార్వతివర్ణనము, మాహేశ్వరిని జననము పేర్కొనదగినవి. పంచారామాలను గురించి గావించిన ఈక్రిందిపద్యము కవి ప్రతిభకు మచ్చుతునక కాగలదు. పంచారామాలను గురించి చేసిన వర్ణన మింతికుముందే చక్కగా వివరింపబడినది. కానీ అందుకు సంబంధించిన అంశాలు ప్రస్తుత మిక్కడ వివరింపబడుతున్నాయి.

'క్షీరారామమును గుమా

రారామము నమరనామకారామము సో

మారామమృనఁ గను ద

క్షారామమునాఁగ వెలయు నయ్యె

యెడలన్'

పైపద్యాన్ని బట్టి యీ ఐదు ఆరామాలోని దేవుడు శివుడు. తెలుగుదేశాన్ని పరిపాలించిన పెక్కుమంది రాజులు శివునిపట్ల తమ భక్తిప్రపత్తులను ప్రకటించుటకు, తామందరు శైవమతానికి చెందినవా రగుటవలన, తెలుగుదేశంలో పెక్కుస్థలాలందు శివాలయాలు నిర్మించారని కవి చారిత్రకాధారాలనుబట్టి చెప్పుచున్నాడు.

ఇక ద్వితీయదృశ్యము 'మహర్షి' లో వ్యాసభగవానుడు తనశిష్యులతోకాశీలో బహిష్కరింపబడి ప్రవాసియై దక్షిణరామమునకు వస్తాడు. ఆవిధంగా వచ్చిన వ్యాసున కి పుణ్యక్షేత్రమైన దక్షిణరామంలో తగిన అతిథిసత్కారాల నొసంగుటకు స్వాగతమిచ్చు దృశ్యం యీక్రింది పద్యంద్వారా వ్యక్తమగును.

'స్వాగతమోయి ! వేదపర
మార్థవిదాంవర వ్యాససమృద్ధి !
స్వాగతమయ్య భారత మ
హాకవిశేఖర ! జ్ఞానమూర్తి ! స
ర్వాగమతత్త్వవిత్తమ సి
తాంబుజ కంబు పటీరవాస్తుషా
రాగసమానకీర్తి విభ
వా ! దయసేయుము దక్షిణోర్వికిన్'

వేదపరమార్థవిదాంవరుడు, మహాభారత పురాణరచనాధుర ధరుడు, సర్వాగమ తత్త్వవిత్తముడు, ఆచార్య కీర్తివిభవుడైన వ్యాసభగవానుడు ఉత్తరదేశం నుండి దక్షిణదేశంలోని దక్షిణరామానికి వచ్చినపుడు కవి ఎదురేగి స్వాగతము పల్కెనని వైపద్య మందలి భావమై యొప్పినది. వ్యాసుడు దక్షిణరామమునకు వచ్చుట ఒక విశేషము. బహుశః కవి కూడా వ్యాసునకు కలిగిన ఆవమానమును త్రోసివేసి, ఆతని మనస్సులోని బాధను తొలగించి దక్షిణరామభీమేశ్వరుని కృపా కటాక్షాలను ప్రసరించునట్లు చేయుట యుక్తంగా నుండు నని కాబోలు ! నీ విధమైన స్వాగత మిచ్చినాడు ! బహిష్కృతుడైన వ్యాసమునీంద్రుని గురించి బాధపడుతూ, కాశీపట్టణంలోని ధనవంతులు తమ ధనమదంచే కన్నుగానక ప్రవరిస్తున్నారని, వారిమద మణచరలె నని, అందుకు తగిన పరిష్కార మార్గ మోలోచింపవలె నని, యీక్రింది పద్యం ద్వారా శ్రీకృష్ణగారు తమబాధను వ్యక్తం చేయుచున్నారు.

'ఉన్న గంటమ్మనకుఁ జేవయుడుగ లేదు
ఈశిరస్సున ధిమణ యిట్టింక లేదు
అంజలిఘటింప నతడు ఫాలాక్షుడేని
తెగువ న న్నక్రమమ్ముగా ధిక్కిరింపు'

వైపద్యంలో ఇంద్రగంటివారి కవితా వైశిష్ట్యం, కవితాతత్త్వమేకాక, ఆయన వ్యక్తిత్వమేమిటో మనకువ్యక్తమౌతుంది. కవికి కావలసినవి కేవలంభావపరంపరలే కాదు. భావానికి తగిన ఆశేశం, అవసరమైనచో తగిన గంభీరత త్వం ఉన్నప్పుడే ఆ సంఘటనకు తగిన బలం కలుగుతుంది. ఎంత భావుకులైనను, ఎంతటి నవ్యకవితా ధురంధరులైనను ఆశేశం లేనిచో కావ్యానికి జీవం లోపించును. ఉన్న గంటమ్మనకు చేవ యుడుగ లేదు. అనుటలో ఇంద్రగంటివారు తమ వ్యక్తిత్వాన్ని తెల్పుచున్నారని వ్యక్తమౌతుంది !

అన్ని శీర్షికలకన్నా విలక్షణమైన శీర్షిక 'తృతీయదృశ్యము' (కవిసన్యాసము). రెడ్డిరాజులు రాజమహేంద్రవరమును పరిపాలించిరి. శ్రీనాథుడు రెడ్డిరాజుల ఆస్థానకవిగా నున్నప్పుడే 'భీమఖండము, కాశీఖండము' ఇత్యాది ఖండ కావ్యాలను వెలయించినాడు. ఈక్రింది పద్యంలో శ్రీనాథుని కవితాతత్త్వం, (ఆయన) రచనావిధానాలను శ్రీకృష్ణగారు ఎంతవరకు అనుకరించాడో యీ పద్యంద్వారా వ్యక్తమౌతుంది. శ్రీకృష్ణగారు తమరచనలో శ్రీనాథుని అనుకరించుట కేవలం వారిమీద ఉండే అభిమానం వలననేకాని అంతకంటే వేరుగాదు.

'జాదురజాదురమ్ము సర
స ప్రియగీతములెత్తి హంసికా
నాదములున్ వికిమ్మరుని
నాదములుం గళపాల్కిమ్రోయగా
మోదమునన్ సువర్ణమయ
మోహనవీణలఁ గొంద అంగనల్
భూధరరాజునల్లుని శి
వుం గొనియాడిరి పాడి రాదృతిన్'

వైపద్యంలోని 'జాదుర జాదురము' అనుకథాన్ని ప్రయోగించుటలో మిక్కిలి వైలక్షణ్యముగలదు. శ్రీనాథుడే శబ్దాన్ని పలుమారులు ఉపయోగించినాడు. శ్రీకృష్ణగారు శబ్దాన్ని 'మిక్కిలి చాతుర్యము' అను వర్ణంలో ఉపయోగించిరి. శ్రీనాథుడుకూడా యీశబ్దాన్ని అదే అర్థంలో ఉపయోగించినాడు. ఇక 'శిల్ప సందర్శనము' కూడా యీ కవి కవితా వైశిష్ట్యానికి ఒక మచ్చుతునకగా స్వీకరింపవచ్చును. 'దక్షిణరామ' కావ్యంలోని శిల్పసందర్శనగ్ధన మంతయు దక్షిణరామ దేవాలయమునకు సంబంధించినది. 'తెలుగు చారు గొప్పభక్తులు. ఎన్నిరాజ్యాలు తలక్రిందులైనా, ఎంతచరిత్ర మరుగుపడ్డా, తెలుగుదేశంలో ఈ దివ్యలింగాలకు ఎటువంటిదలవం కలగలేదు.' అను భావం యీ శీర్షికలో కవితెలిపినాడు. మొత్తం మీద దక్షిణరామ కావ్యానికి యీ శిల్ప సందర్శనము ఒక మణి భూషణంవంటిదని పేర్కొనుచున్నాడు.

సింహావతారంలో కూడా శ్రీనాథ కవిసారస్వభౌమునిపట్ల కవి తన భక్తిప్రపత్తులను వెల్లడించుకొన్నాడు. 'భీమఖండము' ద్వారా మహానుభావుడైన శ్రీనాథ మహాకవి తనభక్తిప్రపత్తులను శ్రీనాథుని పట్ల వెల్లడించుకొన్న విధంగానే, ప్రస్తుత కావ్యకర్త హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు తన 'దక్షిణరామము' ద్వారా, దక్షిణరామ భీమేశ్వరునకు వివరంగాజులులు ఘటించి ఏతత్కావ్యాన్ని ఆదేవునకు అంకితం చేసి తనభక్తి ప్రపత్తులను వెల్లడించుకొన్నారు. కావ్యాంతాన 'స్వస్తి'లో కూడా ఆయన యొంతటి శివభక్తుడో తెలుసు ప్రజలకు వెల్లడించాడు. దక్షిణరామ కావ్యం మొత్తాన్ని శుద్ధివాక అను భూతి పరమైన పద్యం నాకు నచ్చిందొక దాని నిక్కడ గుర్తుచేస్తున్నాను.

'గారికోమల వల్లికాశ్రితము, గం
గాభేన పుష్పతక్కిరం

బార క్తస్సుట జాటజాటకిసల
వ్యాస క్తముద్బాహు కా
భారమ్యమ్మ, కృపాలవాలము, ఫలె
ఘత్యాగళిలమ్మ, ద
తొరామనీతకల్ప భూరుహము కాం
క్షలోదిర్చు మా కప్పడున్'

ఉత్తనుకావ్యమైన దక్షరామ మనే
మహావృక్షము భక్తుల కొరికలను ఎల్లప్పు
డును తీర్చు నని తలుకుటలో కవి ఎంతటి
నేర్పును సాధించాడో అర్థమౌతుంది.

అలంకారికులు నిర్ధారించిన దానిని
బట్టి కవికి ఉండవలసినవి మూడేమూడు
ముఖ్యమైన గుణాలు. 1. ప్రతిభ 2.
వ్యుత్పత్తికి అభ్యాసము. ఈ మూడింటి
లో ప్రతిభయే గరియి. దక్షరామ
కావ్యాన్ని చదివాక ఇంద్రగంటి వారికి
యీమూడు లక్షణాలు పుష్కలంగా
ఉన్నాయన్న విషయం అర్థమౌతుంది.

సాహిత్యము ఒక జీవననదివంటిది.
అందు ఎంతోమంది కవులు క్రంకులిడు
చుందురు. కొందరు తమ కవితా వైశిష్ట్య
ముచే చిరకీర్తి నార్జించు కావ్యములను
సృష్టించి సాహిత్యలోగానికి అందచేయు
దురు. ఏకావ్యమైనను ఉత్తిమ లక్షణాలు
కలిగియున్నప్పుడే అది సర్వకాలములం
దును, ఉత్తిమ కావ్యంగా పరిగణింప
బడును. అలాంటి శ్రీనాథుని 'భీమఖం
డము' బ్రతికినంతకాలము, ఇంద్ర గంటి
వారి 'దక్షరామ' కావ్యం కూడా బ్రతు
కుండని చెప్పడంలో ఎలాంటి అతిశయోక్తి లేదేమో!

హనుమచ్ఛాస్త్రిగారి యితర రచనము
లలో 'హనుమచ్ఛాస్త్రి' కథలు, విజయ
దశమి (కథల సంపుటి) తెలుగువీణ,
మధువని, పాటల మంజరి, భాసనాటక
మైన 'ప్రతిమ' అనువాదం, అలాగే
'వసుంత సేన' వంటివి పేర్కొన దగినవి.
దక్షరామ కావ్యరచనాకాలం నాటికివి
అయిన యితర రచనలైతే, యీనాడు
'కాలిదాస కళామందిరము' (విమర్శ).

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారి 'ఊర్వశి - సృష్టి'

— శ్రీ పి. అర్జున్ రావు, బి. ఓ. ఎల్.

శ్రీ దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణశాస్త్రి
గారు భావకవులలో పేర్గాంచినవారు.
వీరి రచనలలో కృష్ణపక్షము, ప్రవాసము,
ఊర్వశి మున్నగు భావకవితా ఖండికలు
ముఖ్యములైనవి. ఇప్పుడు ఊర్వశి అను
కవితాఖండికను గురించి చర్చించబడును.

ఊర్వశి యనగానే చాలామంది
దృష్టిలో దేవేంద్రసభలో నాట్యగత్తె
యని భావించుదురు. పూర్వము యయాతి
మహారాజు కుమారుడు ఐన పురూరవుడు
దేవేంద్రునికి దేవదానవ యుద్ధములలో
సహాయపడుచుండెడివాడు. అతడొక
నాడు స్వర్గము నుండి తిరిగి వచ్చుచుం
డగా మార్గమధ్యమున కేళి యను రాక్ష
సుడు ఊర్వశి (దేవేంద్రునిసభలో నాట్య
గత్తె)ని ఎత్తుకొని పోవుటను గాంచి
వానిని వధించి ఆమెను రక్షించినాడు.
ఆనాటినుండి వారిద్దరు సాహచర్యము
చేయుచుండిరి. వారిద్దరి సమాగమ ఫలి
తముగనే ఆయువు అను పుత్రుడుదయిం
చెను. పుత్రోదయ మైన వెంటనే పురూ

'సారమతి నన్నయ' (నన్నయభట్టారకుని
మీద ఒక సమగ్రమైన గ్రంథము),
'కీర్తితోరణము' (కావ్యము) వంటి
మేలిమిగ్రంథాలు కూడా ఆయన రచన
లలో చేర్చబడినవి. వీనిలో కీర్తితోరణ
కావ్యానికి, కాలిదాస కళామందిరము
(విమర్శ) నకు ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య
అకాడమీ అవార్డులు లభించినవి. కాలం
తోపాటు, తమ అభిరుచులను కూడా
మార్చుకొంటూ భవిష్యత్తు వైపు పరుగిడే
ఆధునిక కవి పుంగవులలో శ్రీశాస్త్రి
గారు ఒక రని చెప్పగలను.

రవునికి చెప్పకయే ఊర్వశి స్వర్గమునకు
వెళ్లెను. ఒకఋషితిపస్సుచేయుచు తనకు
రంభాద్యప్సరసలచే తపోభంగము కలుగ
కుండ తను తపస్సుచేయు ఆవరణలోనికి
వచ్చువారు తీగలుగా మారిపోవలయు
నని శపించెను. మార్గమధ్యమున వెళ్ళు
చున్న ఊర్వశి ఆవరణలోనికి పోయి
తీగగా మారిపోయినది. ఊర్వశి కనిపించ
కుండా పోయిననాటినుండి పురూరవుడు
ఊర్వశి! ప్రేయసీ! అంటూ పిచ్చివాని
వలె తిరుగుచు కనిపించిన చెట్టును,
గుట్టను తన ఊర్వశిగా భావించుకొనుచు,
చివరకు ఆతీగను కాగలించు కొనగా
శ్రీమూర్తిగా మారిన ఊర్వశి తిరిగి
తప్పించుకొని పారిపో నారంభించెను.
అలాగే ఒకరినొకరు వెంటడించుకొను
చుండగా లోకమంతా 'ఊర్వశి!
ప్రేయసీ!' అను అర్తనాదము వినిపిం
చెను. ఆనాటినుండి 'ఊర్వశి' అనునది
ప్రసిద్ధి కెక్కినది. అదియే శాస్త్రిగారి
కవితకు పెట్టిన పేరు అనికొందరి అభిప్రాయము.
ఆంగ్లకవులు వ్రాసిన భావకవి
తకు సాటిగా 'రవీంద్రనాథ్ ఠాకూర్'
తన గీతాంజలిలో 'ఊర్వశి' అనుపేరు
పెట్టి ప్రకృతి ఒక సౌందర్యమూర్తిగా
తన కవితకు రూపుకట్టించినాడు. అదియే
తర్వాత భావకవులకు మార్గ దర్శక
మయ్యెను. దీనిని బట్టే శాస్త్రిగారు తన
ఊర్వశిని సృష్టించినాడని కొందరి అభి
ప్రాయము. ఒకవిధంగా పరిశీలిస్తే ఈ
వాదమే సమంజస మని తోచుచున్నది.

ఈవిధంగా వేంకటకృష్ణశాస్త్రిగారు
తన కవితాఖండికలో ప్రకృతిని ఒక
సౌందర్యశ్రీమూర్తిగా భావించి రచిం
చిన, తన మనస్సుచే దర్శింపబడిన కేతల

భావనా సౌందర్యమూర్తియే ఊర్వశి యని చెప్పవచ్చును. 'కామిగాక మోక్ష గామిగాడు' అన్నట్లు కవి హృదయంలో ఒక భావన రేకెత్తినచో వెంటనే దానికి తనకళాహృదయంలో ఒక సుందరరూపం కల్పించును. ఆరూపమే యిక్కడ స్త్రీ మూర్తిగా వ్యక్తీకరింపబడిన ఈ ఊర్వశి. కాస్త్రీగారి సౌందర్యోపాసనా హృదయమునకు నిదర్శనము చాలమంది భగ్ను ప్రేమికులు, ప్రేమసీపియులు ఒకరి కొకరు దూరమైనప్పుడు విరహగీతికలు వ్రాస్తారు, పాడుతారు. కాని వీరి దృష్టిలో మాత్రం అది గాదు. ప్రకృతినే ఒక స్త్రీమూర్తిగా భావించి తన కనుగుణముగా తనను, తన జీవితమును ఆ ప్రకృతికే అంకితము చేసే విధంగా ఆయన ఈకవిత్వాఖండికలో తన భావనకు ఒకరూపమునిచ్చి మనకు గోచరింపజేయుచున్నాడు. ఆ భావనామూర్తియే స్త్రీరూపముగా కనిపించు ఈ 'ఊర్వశి'

దీనియందు కాస్త్రీగారు ప్రకృతిని వజ్రముగా వర్ణించినాడు. దానినుండి బెలువడుకాంతి కిరణమును మానవజీవితముతో పోల్చినాడు. రత్నము స్థిరమైనదీ, కాని దానినుండి వెలువడిన కిరణము ఎచ్చట పడుతుందో తెలియదు. రత్నంలాంటి ప్రకృతితో కిరణంలాంటి మనిషికి గల సంబంధం ఆరెండింటి మధ్యనున్న సంబంధంలాంటిదే. అట్లే 'తొలిప్రాద్దు నునుమంచు తీవసానవు నీవు 'నీవు వర్షాశరత్తుల నిబిడ సంగమమున బొడమిన సంధ్యాకుమారి'విశ్వవేదనామూల్యభాగ్యమివే' యని ప్రకృతిని చక్కగా వర్ణించినాడు. వర్షాశరత్తుల నిబిడ సంగమమున అనుటలో ప్రకృతిక వర్షాశరత్తులు ఉదయరాగమును కల్పించును. అలాగే మానవ జీవితములో స్త్రీ పురుష సమాగమమున, కలుగు సంతానములకు వర్షముతువులో ప్రకృతి శుభము కల్పించునని అంటారు. అందుకే అలా వర్ణించినాడు కావోలు.

ఇందు 'వీని కృపణజీవితగళమ్ము ఎండ వాసల చివికిపోయినది పాడదోయను సందేహము వలదు' అని చెప్పుకొన్నాడు. బహుశః అతనికి నోటమాట కరువైనందు కేనేమో తనభాధను భావనారూపంలో వ్యక్తపరిచాడు. అట్లే ఇందు మేఘము సముద్రునితో చెప్పుకొనుచున్నట్లు వ్రాసినాడు. సామాన్యముగా సముద్రుని నాడుకునిగా వర్ణిస్తారు. దానికి తోడు నాయికగా మేఘమును వర్ణించినాడు. నదీ ప్రవాహములకు, ఏటి నురుగులకు తడయుబాటు నేనే; అని మేఘముచే చెప్పించినాడు. సముద్రము నింగిలో మేఘాలు క్రమ్ముకొనినచో ఉరుకుల పరుగులతో పైకెగిరిపడును. అదేనేమో మేఘమునెడి కన్యకు నాయకుడనెడి సముద్రుని ప్రాంగణంలో ఎదురైన అతని పిలుపు' అందుకే ఆనాటి కీనాటి కేను నీ దాననేయని మేఘ మన్నట్లు భావవ్యక్తీకరణ చేసినాడు.

ఆ ప్రకృతిదేవత కన్నులలో ఆనంతా కాశపు నీలిసీదలు కన్పించును. ఆ కాశ మనెడి ఆమె కళ్ళలోగల నీటియందు నిదురచాయలు కనిపించును. సాయంసమయమున చిలుగాలిచే కదంబ వృక్షముల పాదులవద్ద పడి ఎండిన ఆకుల మర్మరధ్వను లనెడి గుసగుసలు వినిపించును. వానాకాలంలో మేఘముల తెరవెనుక దాగు నీటిబిందువులు ఆమె నిర్మలశేత్రములలో కనిపించును. ఇది అతని భావన. ఏదో ఒక మధురానుభూతి స్ఫురించి హృదయము స్పందించును. కాని ఏదో అర్థముగాని భావగీతములుమాత్రమేనట అవి. ఈవిధంగానే భావకవుల భావనలూకూడ కావోలు. భావన అనగానే పనికిరాని గీతముల అర్థమని మాత్రం కాదు. కాళిదాసాదులు లోకమున కందించిన రచనలలోనివి గూడా వారి భావనా ప్రతిబింబాలే. కాని రెండింటిమధ్య మాత్రం తేడా ఉంది. ప్రతి కవి రచించుటకు

భావనఉండవలయును. కాని వీరు ప్రత్యేకముగా మేమే భావకవుల మని చెప్పుకొన్నారంటే. వసంతంవచ్చినచో నాయకునికి చాలా కోజాలనుండి విడిపోయిన ప్రేయసి ఎదురైన విధంగా కవి ఏదో ఒక మధురానందము ననుభవిస్తాడు. అందుకే 'ఓ వసంత విలాస మాధుర్యమా! ఓ యువకళ్యాణ లావణ్యమా'యని సంబోధించినాడు. ఇచ్చట కాస్త్రీగారు ప్రకృతిని తన ప్రేయసిగా భావించినాడు. కాస్త్రీ ప్రకృతివసంతాలంకరణ, నాయిక అలంకరించుకొని ప్రియుని ఎదుట నిలబడి నట్లు ప్రకృతికన్య వసంతమాసమున చక్కగా నలంకరించుకొని ప్రత్యక్షమవుతుంది. అందుకే 'నేడు నాజీవితము నిర్జరాంగనాధరస్మితమై ప్రపంచాలు ప్రాకు నని నా హృదయము ఏడులోకాల ప్రేమకొరకు పిలుచు నని, తన మనస్సు చరాచరములకు పరపునని' వ్యక్తీకరించుకొన్నాడు. అదేవిధంగా చివరకు 'అట పాటలతో నేర్చినట్లు దేవా! ఏనుకూడ సేవలె నజియింపనిమ్ము. ఎడతెగని యాత్ర నెట్లు సాగించువరకు, నిదర్శనమ్ము సాధించు వరకు' అని మొరపెట్టుకొన్నాడు.

ఈవిధముగా భావకవియైనను ఏదో ఒక భావము కాకుండ ప్రకృతిని ఒక సౌందర్యమూర్తిగా నూహించుకొని తన భావనచే చక్కగా రూపుకట్టించి తన సౌందర్యారాధనను, కళాహృదయమును తను భౌతికముగా ఇహమున నున్నను మానసికముగా ఏనాడో పరమును చేరి ప్రకృతికి అంకితమైనట్లు కనబరచివారు. ఈవిధముగా వారి రచన పండిత పామర హృదయాలలో చిరస్మరణీయముగా నుండవలయునని కోరుకుందాం.

—....—

చరిత్రలో పారశీక సాహిత్యము - 'ఉమర్ఖయ్యామ్'

- శ్రీమతి కొలచలమ శారద.

(గతసంచిక తరువాయి)

స్వర్గనరకములన్నవి కల్పితములు. ఆనందదాయకము లగు భోగముల నీ జన్మ యందే అనుభవింపుము అని బోధించును. సత్యమునందు గాఢనిష్ఠ కలిగిన ఉమర్ 'దేవనీవు లేని గుడి ప్రార్థించుకంటె పాపకాలను సత్యంబు పలుక మేలు.'

అని తెల్పును. అదృశ్యముగానున్నదైవము కన్న బ్రహ్మకముగానున్న మానవతపై ఉమర్ తన అభిమానమును ఇట్లు ప్రకటించును.

'కలపము మట్టిరాల నిడి

కట్టిన దేవళమందు నీకు నే

ఫలము లభించు ప్రేమరస

భావయుతుండవ యేని కామినిన్

వలపుము ప్రాణహీనమగు

బండలుకేయికన్న శ్రేష్ఠమై
యలరుగదా మనుష్య హృదయంబు

ప్రతి ప్రణయానురక్తులన్.

రీ. ఉమర్ తత్వ జిజ్ఞాస

కాల మెవ్వరికీ ఒక్కరితీ గడవదు.' ఈనూక్తి సర్వకాలము లందు అన్వయించునది. ఉమర్ అపరవయస్సున అతని జీవితము - తిరుగబడినది. అండదండలుగా నున్న నిజాముల్ ముల్క్ హత్య గావింపబడెను. రాజ్యమున అంతఃకలహములు - విప్లవములు చెలరేగినవి. రాజకీయ, సాంఘిక, ప్రశాంతిలేని తావు లందు సుఖజీవనములకు స్థాన మెక్కడ? ఉమర్ తన దుఃఖమును, పాపపాత్రలో ముంచి జీర్ణించుకొనవలె నని తలచెను. 'మతాచారములను మంటకలిపి భ్రష్టమాయె నని' లోకులు నిందింపసాగిరి. ... ఖయ్యాం వారికి 'నేనొక తత్వవేత్త నని నింద యొసర్చిరి కాని వారు నా, మానస వృత్తివార లణుమాత్ర మెరింగిన నట్లు

లందురే!' కానీ మరేమి! 'దేముడెరుగండ మనంబు... గ్రహింప నసాధ్యము జన్మ మర్మముల్... అని-తనను నిందించు వారి అజ్ఞానమునకు వెతచెందెను. హా జి యనిపించు కొనుటకై మక్కాయాత్ర చేసినచ్చి, తన అకాలి నిల్లు ప్రకటించెను.

'కలపయు, మట్టిరాలనిడి

కట్టిన దేవళమందు నీకు నే, ఫలములంభించు

- ప్రాణహీనమగు బండలు వేయిటి కన్న శ్రేష్ఠమై యలరుగదా! మనుష్య హృదయంబు ... విధి అనివార్యమని ఉమర్ మాటిమాటికి హెచ్చరించుచుండును. విధినిబద్ధములై వచ్చు వెడలిపోవు, అభిల సుఖదుఃఖములు నీ కయాచితముగ.

విషము నమ్మతంపు మనీబుడ్ల విధికలంబు ముంచిలోకుల నునుటలిఖించుమొదట కాన; నేది ప్రాప్తమై నను గారవించ, వలయు, వల దని ఏర్పరుపంగలేవు.'

అని విధి నిరంకుశశక్తియును ముక్తకంఠముతో ఘోషించును. వివేకమున్న ప్రతి వ్యక్తికి తన ఉనికినిగురించి యాతాతాత ములగు సుఖదుఃఖములను గురించి 'ఇది ఇట్లెందుకు జరుగును? మానవుడు తాను కోరుకున్నఫలము నేల అందలేకున్నా!' డను విషయమున సమాధానము లభించని ప్రశ్నఉదయించుచునే యుండును. ఈ విషయమున భారతీయ వేదాంతము ఆయావ్యక్తి పూర్వజన్మ కర్మానుగుణముగా సుఖదుఃఖానుభవములు కలుగుచుండు నని సమాధాన మొసగును. అయినచో సృష్ట్యాదివ్యక్తు లందరు పాపపుణ్య రహితులేగదా! వారి కెప్పటినుండి ఈ పాపపుణ్యభార మువడినది? పాపపుణ్య

ముల కాలవాల మగు మనసు, తద్రూపము, తత్సంకల్పము, తదాచరణ, సర్వము అదృశ్యమగు శక్తివలన జరుగుచుండగా వాని ఫలము వ్యక్తికి అంటగట్టుట ఎట్టి న్యాయమగును? లోకములో ఏవ్యక్తియు దుఃఖానుభవమును కోరడు. తాను ఆశించని దుఃఖములను నిర్నిమిత్తముగా పొందుచు కోరిన సుఖములకు దూరమగు చున్నాడనగా అదృశ్యశక్తి మానవుని నడిపించు ననుట స్పష్టమగుచున్నది. వ్యక్తి ప్రమేయము లేక అదృశ్యశక్తి వలన ఆయాచితముగా పాపాచరణ చేసి తత్ ఫలితి మగు దుఃఖమును మానవు డేల పొందవలెను? తన ఇచ్చలేకయే చేసినపాపమందు వ్యక్తిపాత్ర ధరించనస్పడు తత్ ఫల మాత డెట్లు పొందును? మనసు - సంకల్పము - వానివలన వచ్చు పాప పుణ్యములు - సర్వము ఒకానొక తెలియరాని ప్రేరణ వలన జరుగునప్పుడు వ్యక్తి ప్రాధాన్యము - అనుభవము - ఎందులకో తెలియరాదు. ఇది మనభారతీయ సిద్ధాంతము జన్మకర్మ పరంపర ఇతరమతములందు స్పష్టస్పష్టముగా నుండుటచే ఉమర్ నికాభుక్తావశేషాపవం, బును నీసాలకు నింపియొక్క నరకంబున్ ముంచి యందిమ్ము; ద, క్కని యారే పటి మాట లేటికి అనుభోగ్యంబైననే డుండగన్.

తలచెదవేల నిన్నటి వెతల్ మరి నేడు ముదంబుగూర్ప - ర, మృతిమిం బచ్చ బయళ్ళలోన నెలయేటి తిటాల పచారు నేయగన్...

గుం, దరి హృదయానుసారిణి! వనంబున నీకయి వేచియుండ నీ తరుణమునన్ సుఖింపక పరచింతనలేల మర్త్యుడా!...

ఈమొ॥ భావములవలన ఉమర్ కేవల భోగలాలసుడు పరలోక చింతలేనివాడుగా వాచ్యార్థము లభించిననూ- జీవ స్మిథ్యాత్వము ముందు వెనుకలు లేవు గనుక ప్రకృతము మాత్ర మంగీకరించి సుఖంపుచుని ఉమర్ భావము. జీవునకు కగ్మబంధము, దాని ననుసరించి పుట్టుక, లేదని ఉమర్ విశ్వాసము. విధి నాతడెంత అనివార్యమని తెలిపెనో తెలిపికొంటిమి గదా! విధిని నమ్మును. ఇట్టి పరలోక చింతన లేనివానిని ఆంగ్లేయులు 'ఎపిక్యూరియన్స్' అందురు. కానీ వారి సిద్ధాంత ములతో ఉమర్ ఏకీభవింపలేదు. 'ఆత్మ భౌతికము - ఇండ్రియగోచరమగు ప్రపంచమే ప్రధాన మయినది. 'విధియునునది లేదు. మరణానంతరమున జీవితములేదు. మనశ్శరీరములకు అనుకూల మగు విషయములనే గ్రహించి సంతోషపడవలె, నని 'ఎపిక్యూరిస్' సిద్ధాంతము. 'విధిని ఉమర్ సంపూర్ణముగా విశ్వసించును. జన్మల విషయమున మరణానంతరము జీవితము లేదను విషయమున మాత్ర మిరువురు ఏకీభవింతురు. మానవుల భిన్నస్థితి గతులకు భారతీయులు కర్మ సిద్ధాంతము కారణమని సమాధాన మొందుదురు. కర్మ సిద్ధాంతము నంగీకరింపని ఉమర్ అనేక విధముల దేవుని ప్రశ్నించును. 'దేముడు కరుణామయుడగుచో కొందరికి సుఖము లును, మరికొందరికి దుఃఖములు నేల కూర్చవలె?' 'ఇటువలెనెందుండి వచ్చి - ఇంకెటువలె బోవు, ప్రాణి యనుప్రశ్న కెవ్వడు బదులుపెప్పు?' తన చేత నొసర్చినట్టి యొక పాత్రను భగ్నముం జేయ నే ముజుజుండైన దలంప...డంగముల నిర్మాణంబు గావించి మోహన

రూపంబులు మోపి లేనె యెడలో నత్వంతరాగంబు గూర్చిన దేముడు మరల నిట్లు నిజపుష్టింగూల్చు నున్నట్లుడై! అని ప్రశ్నించును. విధి అనివార్యమని చెప్పటవలన ఉమర్ జీవితములోని అసహాయతను దుఃఖభాగమునుమాత్రమే తెలిపెనని కొంద గందురు. ఉమర్ భావనలో జీవితము సుఖదుఃఖ మిశ్రిత మయినది. మరణము, దుఃఖములు అనివార్యము అగుటచే వానికై చింతింపక ఆంసుబాటులో నున్న సుఖము లనుభవింపు మని తెలిపెను.

6. ఖయ్యాం అద్వైతస్థితి :

చివరిదశలో ఉమర్ 'జ్ఞానపటాలయ మ్మనోడికమ్మగ గుట్టు ఖయ్యామ్ నేడు దుఃఖానల దగ్ధ డయ్యె! యముడనే పెను కత్తెర జీవితంపు బిట్టును గుడారుమోకు దిగనెత్తె ప్రపంచపు పంతలోన, దుగ్ధానికి నమ్మె నిన్ను బలుగాకి డలారి విధాయి ఆయ్యయో!'

'ఇల చదరంగ మందు జను లెల్లరు పావు లహస్సులున్ నిశల్, చెల్వును నల్పుగల్గు'...

'బోధపడదేమొ యైహిక భోగకాల, సృష్టికర్త ఇట్లైల చిత్రించె నన్ను'.

'అదిమధ్యాంతరహితుడై యలకునట్టి కాలయవనిక భేదింపఁగలమె మనము, ఇటువలెనెందుండి వచ్చెనో ఎటువలెబోవు ప్రాణి? యను ప్రశ్న కెవ్వడు బదులు పెప్పు?'

మోవిదేనె యెడలో అత్యంతానురాగ ముంచి నిజపుష్టింగూల్చు నున్నట్లుడై అనురాగహాలాహలముల నొకేమూసలో కల్పించిన నీచేతల కర్థమేమి? ఇట్లాడించుట నీకు విశోదమా? నీవు ఉన్నట్లుడవా? క్రూరుడవా? అని దేముని ప్రశ్నించును. భారతీయ ధర్మానుసార ముగా 'గుష్కృతులను జుణ్యకార్యములఁ జేయ లిఖించెను. నిష్ఠ వాడె మత్కృతులకు మూలకారణము... కీడును మేలును వాడినేతలే'... అని తన అసహాయత ప్రకటించినాడు ప్రపంచమందలి దృశ్యమగు ప్రతివస్తువు పాంచభౌతిక మనియు నాశనమొందిన పిదప ఏవస్తువు నుండి జనించెనో అందే లయమగు ననియు ఈతని... నిశ్చితాభిప్రాయము.

అంతములేని ఈ భువన మంతయూ పురాతన పాంథశాల... విక్రాంతిగృహం బునందు నిరుసంధ్యలు రంగువాకిళుల్, ధరాక్రాంతులు, పాదుషాలు, బహరాం జమిషీదులు, వేనవేలుగా, కొంతసుఖించి పోయిరెటకొ పెరవారికి చోటా సంగు చున్.

విచ్చబోజికను వాడినపుష్ప మదెన్ని నాళ్ళకున్. జగన్నిధ్యాత్వమును జీవితక్షణికత నిరూపితములు. 'నీడబొమ్మలు మనుజులు నిఖిలమునకు కాలచక్రంబు నిర్ణీత గతి యనాది'. అని ప్రాచీనతత్వమును ప్రతిపాదించును.

క్రావణ మేఘములుగానీ, శరత్కాల మేఘములుగానీ, ఉన్నతాకాశపథమున సంచరించు నేకానీ అధోముఖములుగావు.

అట్టి లోకక క్యాణార్థ మవతరించిన మహా నీయుల హృదయావిష్కరణము ఉన్నతా శయములను ప్రతిబింబించును. పరిపక్వత నందబోవుచు పలోన్మృఖమయిన మౌననిక ప్రవృత్తులు దేశకాలాతీతములు. అట్టి పరిణతదశ నందబోవు మానవులు ఏ దేశము వారయిననూ, ఏకాలమునకు చెందికవారయిననూ వారి ప్రబోధ మొకే రీతిగా, నుండు నను విషయము గమ నార్హము.

ఉమర్ కాన్యలక్షణము లన్నియు, పట్టించి మహాగ్రంథములేయూ రచింప లేదు. సత్యస్వరూపనిర్ణయముచేయుచూ మానవతావాదియై వారికి సన్నిహిత మగు భాషలో, చందస్సులో, హృదయమలకు నాటునట్లుగా రుబాయిల నల్లెను. కవిత లక్షణానుగుణముగా లేకపోవుట వలన గుమకాలికు లీతని ఈ రచనల నంగీకరింప లేదు. అతని మరణానంతరము కొంత ప్రచారము పొంది, హేతు వాదులగు ఆంగ్లేయులచే విశ్వవ్యాప్త మొనరింప బడినది.

ఉమర్ లో ప్రథమముగా పోల్చదగిన కవి - వేమన. ఇతడు ఉమర్ వలెనే అట వెలది, చందస్సులో వేలకొలది చాటు వుల నాకువుగా రచించి సంఘములోని లోపములను నిశితముగా వెల్లెచూపినూ కవుల గణనలోని కక్కలేదు.

సంఘములోని దురాచారము లన్నింటి నీతడు నిర్భయముగా ఖండించెను. ఇతని కవిత లక్షణాబద్ధముగా లేక, కవిపండి తాదరణ పొందకున్ననూ, కవిత్వమునకు గల ప్రయోజనసిద్ధిని మోత్రము సంపూర్ణ ముగా పొందినది. ప్రజల జీవితములో నాటుకొని నూత్తులుగా, సామెతలుగా వాడబడుటయే వేమన కవిత్వయోగ్యతకు తార్కాణముగా నున్నది. సాంఘిక దురా చారములను, మతగురువుల కపట వ్యాపా

రములను ఇరువురు మోమోటములేక విమ ర్శించిరి.

‘మాయవేషముల్ భావములోని కల్మ షము బాపునె?’ - ఉమర్.

‘తలలుబోడులైన, వలపులుబోడులా?’ - వేమన.

ఉమర్ నకు శ్రీనాథునకు జీవిత సామ్య మెంతయో గలదు. జీవిత మధ్యకాలము వరకు ఇరువురు మహాభోగము లనుభవించి నారు. ఆపరవయస్సులో రెడ్డిరాజు లంద రూ గతించగా శ్రీనాథుడు నామమా త్రావశిష్టుడై ‘కాకికావిశ్వేశు కలిసెవీరా రెడ్డి’ - రత్నాంబరంబు శేరాయ డిచ్చు? అని వాకొన్నట్లుగా ఉమర్ ఖయ్యామ్ ‘మనమున కెక్కినట్టి యభిమానులు, మిత్రులు చెల్లినారు. యౌవన మధుమాస మాం గునుమభారము రాలిచిపోయె’ - అని నిశ్చయించును.

ఇట్లే సహజకవి పోతన భావము రెట్లు ఉమర్ భావములలో మిశ్రమము లయి నవో గమనింపుడు.

ఉమర్ :- పాలుపుగ మోట నేర్చినవి మూగవి కుండలు, రెండువేలు లోపల నొకమూలనుండి ఇటువల్కె ననుం గని- ‘కుంభకారులున్ విలిచినవారు, మమ్మ బురవీధుల నమ్మినవార లేరి? ఏతలమున కేగినారలువదంతి యెదేనియు విన్న దెచ్చుమా’.

పోతన :-

‘కారే రాజులు రాజ్యముల్ కడువశే గర్వోన్నతిన్ చెందరే! వారే? నీరిమాటగట్టుకొనిపోవంజాలిరే?’

అని ప్రశ్నించుటలో ఇరువురకూ భావ సామ్య మెంతయో స్పష్టమగుచున్నది.

ఉమర్ :- ‘అఖిల పురాణకాస్త్ర తత్వాబురీది ఈది - పరమ విజ్ఞానదీపమా పండితుండు - కాళరాత్రిని మార్గంబు కానలేక యల్ల మామూలు కథ చెప్పి యంతరించు, ‘అచ్చపుచీకటింబడి గృహ క్రతులై, విషయ ప్రవిష్టులై, చచ్చుచు పట్టుచున్ ... ఏమిచ్చిననైన కానలకు నేగిననైన వారి ప్రబోధముల్?’

ఇట్లు భర్తృహరి తెలిపిన సుభాషితము లను ఉమర్ తన గ్రంథమున పొందుపర చెను. 10వ శతాబ్దమున ఉమర్ ఖయ్యామ్ మహాకవి వెలువరించిన నూక్తిరిత్నాకరము ఆంగ్లేయులకలన ప్రాచుర్యమును పొంది నది. ఆంగ్లభాషా పరిచయము లేనివారికి ఉమర్ కవితామధువు నందజేయుటకై కీ. శే. దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు వాని నాంగ్రీకరించుట, సాహిత్యోపాసకుల సుకృత విశేషముతప్ప మరియొకటి గాదు. శ్రీదువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు మూలభావము లోపము నందనీయక తమ సహజ కవితా పాటకములో స్వతంత్ర కావ్యమునువలె సంతరించిరి.

‘పానకాల అను గ్రంథనామ మెంత యో బౌచిత్యయుక్తమై వస్తునిరూపణ యొనర్చుచున్నది. పాశ్చిక మహాకవి ఉమర్ ఖయ్యామ్ నకు రసభంగము కలుగ నీయక, బౌచిత్యో అనువాద మొనర్చిన రామరెడ్డిగారికి ఆంధ్రసారస్వత మెంత యో ఋణపడియున్నది అనుటలో సందే హము ఆవంతయూ లే దని చెప్ప వచ్చును.

శ్రీమదాంధ్ర

డాక్టర్ ఆలూరి విజయలక్ష్మిగారి

‘మా కీభర్త వొద్దు!’ కథల సంపుటి.

కళాకారులంతా స్త్రీ సమలే అని ఆలంకారికమతం. రచయితలూ, కవులూ - సాహిత్యకళాకారులు. అట్టివారు పురుషులే అయినా ఆంతరికంగా స్త్రీహృదయ లావణ్యమూ, ఆర్ద్రతా ప్రధానగుణాలని వారు విశ్వసించా రన్న మాట. ఇకకళాకారులు అచ్చంగా స్త్రీలే అయితే తాము చేపట్టిన కళాస్వరూపం మరింత కోమలంగానూ, రసగంధబంధురంగానూ ఉంటుందని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. నిర్మమకారంగా ఆలోచిస్తే లలితకళలన్నీ స్త్రీత్వంనుంచి హద్దికత నుంచీ పుట్టేవే! కనుకనే నేటికాలంలో అచ్చంగా స్త్రీల పరంగా ఉద్భూతిమైన సాహితీ స్వరూపాలు - కథ, నవల వంటివి, పాఠక జన మనోహరంగా విశేష ఆకర్షణ కలిగిస్తున్నాయి. ఈ సత్యం గ్రహించిన వారు కావడం వల్లనే ఋషికల్పలైన మన ఆలంకారికులు సాహిత్య మందించే ఉపదేశం కాంతాసమ్మితంగా ఉండాలని నొక్కివక్కాణించారు.

డాక్టర్ విజయలక్ష్మి కథచాతురిలో అసంఖ్యాక రచయిత్రుల నుంచి వేర్పాటు చేయగల అసాధారణ ప్రజ్ఞలు సుగోచర మవుతాయి. అవి ప్రధానంగా i) Anti Sentiment. (అంటే హృదయాన్ని తేలికగా కరిగించి కన్నీళ్లు తెప్పించే రసభావాలతో విజయాన్ని సాధించడం కాక ఏకకాలమందు మనసుకీ హృదయానికీ సమాన స్థాయిలో appeal కలిగించడం ii) Scientific approach (అంటే సన్నివేశాల

పట్లనూ, పాత్రల శీలపరిశీలన విషయం లోనూ యాదృచ్ఛికతకన్న శాస్త్రీయ అవగాహనపరమైన క్రమపరిణామాన్ని సాధించడం.) ఈ పద్ధతి కళాత్మకంగా విజయం సాధించడానికి క్లిష్టమైనదే! కనుకనే పరిశీలనార్హ మవుతున్నది.

‘మా కీభర్త వొద్దు’ అనే ఈ కథల సంపుటిని శ్రీ పురాణం సుబ్రహ్మణ్య శర్మ ఎంతో చక్కని పీఠిక రచించారు. ‘మా కీభర్త వొద్దు, ఒట్టు నేను తాగను!’ వంటి పేర్లు పెట్టకుండా - ఇంతకంటే మంచి పేర్లు పెట్టి ఉండవలసింది. బంగారు తీగలాగు, లేతతమలపాకులాగ చంద్రకిరణంలాగ మెరసిపోయే అమ్మాయికి పిచ్చెమ్మ అనే పేరు పెట్టి నట్లుంటే అని శ్రీ సుశర్మ అభిప్రాయపడ్డారు. నేనీ అభిప్రాయంతో బేషరుతుగా ఏకీభవిస్తాను. కథకాని, కవితగాని, ఆలోచించడానికి ఎంత శ్రమా, కాలమూ వెచ్చించాలో దాని శీర్షికను రూపొందించడానికి సైతం అంతికంతకు తక్కువ శ్రమా, కాలమూ సరిపోవు. ఐతే ఆశ్రద్ధ చాలామంది రచయితల కుండడంలేదు. కనుకనే చక్రాలతోనో కిరీటాలతోనో పబ్బంగడుపు కుంటున్నారు. శీర్షిక సముచితంగా అమరితే భారం సగానిక పైగా నిర్వహించగలుగుతుంది. రచననే విశిష్టదీప్తితో భాసింప చేస్తుంది.

ఐతే వ్యాపార దృష్టితో చూస్తే మా కీభర్త వొద్దు కలిగించే ఆకర్షణస్థాయి వేరుకావచ్చు. కళా హృదయులు వ్యాపారదృష్టికి కట్టుబడిపోవడం వల్ల

యిప్పటికే మన సాహిత్యానికి అపార నష్టం వాటిల్లింది. ఈ దృష్టితో చూస్తే ఆధునిక కవిత్వానికి వ్యాపార పారావారంలో ఈదులాడ వలసిన దుస్థితి కలగలేదు కనుక - ఆ సాహిత్య ప్రక్రియే పరిశుద్ధంగా జీవించగలుగుతోందనిపిస్తుంది.

డాక్టర్ విజయలక్ష్మి గద్యశైలి హృద్యమైనది. తికమకలు లేకుండా, కప్పదాట్లు లేకుండా అలాగని పులు ముదూ అలుకుదూ లేకుండా - అభిప్రాయాలను నూటిగా అభివ్యక్తం చేస్తుంది. స్వీయతార్కిక శుక్కువాదాల బరువు ప్రవేశించదు. కథలోని మిత్తంలేని వైజ్ఞానిక తార్కికాంశాల చర్చ బరువుగా దురాక్రమణ చేయదు. తాను వృత్తి రీత్యా మంచి డాక్టరే కావచ్చు. కాని ఆ సంబంధి కాస్త్రజ్ఞాన మంతా వీలయినపుడల్లా కథలలోనికి చొప్పించడానికి ప్రయత్నిస్తే కథ తన వైద్యవృత్తికి ఉపాంగంగానూ మారిపోతుంది. కళా హృదయు లెవరూ దానిని ముట్టుకుందుకే భయపడే స్థితి కలుగుతుంది. ఇటీవల కొందరు తమకు తెలిసిన సైంటిఫిక్ విషయాలను ఏకరువు పెట్టడానికి కథానికా వేదికను వాడుకొని - కథాసంవిధానాన్ని దిక్కుమాలిన దాన్నిగా చేస్తున్నారు. అలాంటివారి చేతుల్లో నవలో కథో కుక్కచావు చస్తోంది. (ప్రస్తుతం ఉదాహరణ లెందుకులేండి!)

ఒక కథాగత సన్నివేశాన్ని వివరిస్తున్నప్పుడు అర్థాంతర న్యాసంగా దానికి పతాకావిష్కరణ కలిగించడం గొప్ప కాదు. ఇదే మామూలు రచయితను కళా శీలిగా పరివర్తింప చేస్తుంది. ఆ నేర్పు విజయలక్ష్మి కథలలో తరచుగా అంతర్లీనమై ఉంది. అది అందరూ మెచ్చుకోదగ్గ విలక్షణత్వం! కొన్ని ఉదాహరణలు చర్చిస్తారు.

1) చీకటి లోపల వెలుగు అనేది గొప్పకథ. అందులో 114వ పుట పరిశీలిం

చవలసింది. తనకోరిక పాటించని భర్త మొండిపట్టుదలవల్ల గర్భస్రావంచేయించు కుంది సుశీల. డాక్టర్ జానకి అది ఆమె భవిష్యత్తునకు మంచిదికాదని, కనక తన కిష్టంలేదని, ఇష్టంలేని పనిని చేయ లేననీ తిరస్కరించింది. కాని ఆ భర్త అప్పటికీ బుద్ధితెచ్చుకుని తన ప్రయత్నం విరమించలేదు. అంత నైపుణ్యం లేని నర్సు దగ్గరకు సుశీలను తీసుకు వెళ్లాడు. ఆశమ్మ బోసమ్మల సలహా శిరోధార్యం చేసుకున్నాడు నిర్భాగ్యుడు. ఆ నర్సు సుశీలకు అబార్షను చేయడమేకాక - మాతృత్వశక్తి కాశ్యంతంగా కోల్పోయేరీతిగా వ్యవహరించింది. ఆర్థికపరిస్థితులు బాగు పడక పిల్లల్ని కనబోయి, నిరర్థకమైన సందర్భంలో సుశీల డాక్టర్ జానకితో సంప్రదిస్తుంది. సుశీల మాటలు జాగ్రత్తగా వింటూ డాక్టర్ జానకి యిలా అనుకుంటుంది. 'డబ్బు పరిస్థితులు మనిషి జీవన విధానంమీద ఆలోచనారీతుల మీదా ఎలాంటి ప్రభావం చూపిస్తున్నాయో - ప్రతి కష్టకీ జీవితాన్నీ చదువుతున్నప్పుడల్లా అర్థమవుతూనే ఉంది. ఏనా ఎప్పటికప్పుడు వింతగానే ఉంటుంది.' డాక్టరుగారి స్వీయానుభవాన్ని రచయితగా వింగడించి పాత్రగతం చేయడంవల్ల సార్వజనినత పడుతుంది.

2) త్రాగడం గురించిన ప్రస్తావనలో విజయ అనే డాక్టర్ తన స్నేహితుడు వాసుతో యిలా అంటుంది. (ఒట్టు, నేను త్రాగను. పుట. 90) - మనిషి త్రాగగానే దుర్మార్గుడని అనన్నేను. పదిమందికి అపకారం చేసే నిష్ఠాపరుడికన్న - పదిమందికీ మంచి చేసే వ్యసనపరుడే ఉన్నాడంటాను. కాని బౌద్ధత్వంతో పాటు నైతికమైన విలువలు కూడా ఉంటే - ఆవ్యక్తిని మిగతావాళ్ళు పూజించరూ!' అంటుంది. ఈ కథని శ్రీ పు. సు. శర్మ 'సరదాగా చదువుకుండుకు వ్రాసిన బోయ్ మీట్స్ ది గరల్ స్టోరీ' అంటూ ఈ సడిస్తూ రెబిల్ వేశారు.

వారు కారణాలు వివరించలేదు. కారణాలేవైనా ఈ మాటతో నేను సుతరామూ ఏకీభవించను. బోయ్ మీట్స్ ది గరల్ అనేది యిందులో ఇతివృత్తంగా ఉంది. దాన్ని పరిపుష్టం చేసిన రామణీయకత ఉంది. కాని అంతకుమించిన పాత్రల ఉదాత్త చిత్రణ, క్రియాశీలత దిశగా పాత్రలు పరిమాణామం చెందడం, సామాజికంగా కష్టాలు ఉత్తరీలామా నువ విగ్రహాలుకాకుండా బాధ్యత దారులుగా వికాసం పొందడం వంటి ఆరోగ్యకర లక్షణాలెన్నో ఈ కథలలో ఉన్నాయి. అవే ఈ కథకి ఉన్నతస్థానాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. ఈ విషయాలన్నీ శ్రీ సుశర్మ ఎందువల్ల చూడలేక పోయాకో అగంకాదు.

3) మాకీభర్తవోద్దు, ధిక్కారం అనే కథలు తన్నుబాగా ఆకర్షించా యని శ్రీ పురాణం చెప్పుకున్నాడు. ఈ మాటతో కూడ నేను ఏకీభవించను. ఈ రెండూ సంఘటనాత్మకంగా జీవనవాస్తవికతకు విధేయమై రచయిత్రి ఆలోచనాత్మకంగా రాసినవి కావు. ముందుగా ఒక ఫార్ములా పూరించుకొని, దానికోసం సంఘటనలను పేర్చుకుంటూ రాసినవి. ఈ రెండు కథలలోనూ పాత్రల పెరుగుదల సహజంగా లేదు. క్రమ వికాసం కానరాదు. కృతకంగా రచయితకు కట్టుబానిసలై పాత్రలు బ్రతుకుతాయి. ఇవి రెండూ సాధారణకథ లని నావిశ్వాసం. పైగా తాత్త్వికంగా మాకీభర్త ఒద్దు అనేకథలో ఒక అవాంఛితమైన లింగుడు కూడా ఉంది. మనసమాజం పూడ్చి నైతిక సూత్రాలపై బ్రతుకుతున్నప్పుడు - శ్రీ పురుషుడికి వినోద వస్తువు. శరపురుషుని తాకినా ఆమె ఆప విత్రం అవుతుంది. నానా శిక్షలకూ గురైంది. శ్రీ సమానత్వం అనే బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం కుటుంబ తలానికి దిగేసరికి - పురుషుడు ఏ అతీత పరిస్థితులలో నైనా యితర శ్రీని తాకవలసి

వచ్చినా - శ్రీ నాకీభర్త వద్దు అని తెగించి వీధిలో పడుతుంది. శ్రీ కొనుగోలు విక్రయపద్ధాంతంగా నూర్కెటులో నిలపబడుతున్న స్థితిలో చదువుకున్నదీ, ఉద్యోగం చేసిపాట్లుపోషించుకోగలిగిందీ అయినప్పటికీ ఆ శ్రీ జీవితం కుక్కలు చింపిన విస్తరి కాదా? అనేది నిత్యం ఎదురయ్యే విషమసమస్య! ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరుగా ఇరువురు శ్రీలు డాక్టర్ని వరించి దాంసత్యం చేస్తారు. ఇరువురూ ఎదురు బదులై సత్యం తెలుసుకుని కోపంతో యిరువురూ డాక్టర్ని విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోతారు. బానిసత్వం నుంచి బయటపడ్డ శ్రీ పురుషులు సహనస్థాయిలో కలసి మెలసి పనిచేయవలసి వస్తున్న ప్రస్తుత సామాజిక దిశలో యిరువురూ విచిత్రాకర్షణలకు లోనుకావడం సహజ పరిణామమే! ఈ సమస్యకి రచయిత్రి చూపిన మార్గం ఎన్నడూ పరిష్కారం కాబోదు! పైగా సర్వవిచ్ఛిన్నతకే దారి తీస్తుంది.

4) సంస్కారం అనే కథలో పుట 63 - 'అడ, మగ కలసి నవ్వుతూ కబుర్లు చెప్పుకు టూంటే చూసీచూడనట్లు ఉరుకు నేంతవరకే ఎదిగింది సమాజం! అడమగ స్నేహంతాలూకు గాఢానుభూతుల్ని పంచుకుంటూంటే - అవి శరీరసంబంధాలకు అతీతంగా ఉండగల వని నమ్మేంత వరకూ ఈ సమాజం ఎదగలేదు.' అనే వాక్యం యథార్థదర్శనానికి నికషప్రాముఖ్యమైనది. ఇలాంటి సందర్భంలో బలహీన రచయితలు గంగప్రవేశంచేస్తే - సాధారణంగా వాడుసంఘాన్ని పాపిష్టిసంఘాన్ని పడతిట్టి ఊకదంపి మన ప్రాణాలు తీస్తారు. డాక్టరు విజయలక్ష్మి - ఇలాంటి సందర్భంలో వహించే సంక్షిప్తత కొడవ గంటి కుటుంబరావుగారినుంచి పుణికి పుచ్చుకున్నారా అనిపిస్తుంది.

5) నూడోసయిన్స్ (రత్నగర్భ) అనే కథలో నాయక శకుంతల, ఆమె సౌంద

ర్యాన్ని ఎంతవృద్ధంగానూ ఎంత సంతోషంగానూ వర్ణిస్తావో ఈ క్రింది మాటల ద్వారా తెలుస్తుంది, 'శకుంతల పసుపూ, తేనె, గులాబీలు కలిపి రంగరించిన రంగు లో ఉంటుంది. శతతమలపాకులా సుకుమారంగా వెన్నెలలాంటి చిరునవ్వుతో అందరినీ ఆకట్టుకుంటుంది శకుంతల.' నిజానికి ఇది ఛోళిక సౌందర్యవర్ణనమే కాని అంతకన్న అతీతమైనది. ఆధి ఛోళికస్థాయికి పరితభావనాశాలిత్వాన్ని లాక్కుపోతుంది. లాలస వదలని సాధారణ రచయితలు కొలతల పట్టికలూ నిమోక్షాలూ తాల రూపురేఖలూ సంసిద్ధంచేసి వర్ణనను జగుప్పాపరిం చేస్తారు.

కథనశిల్పానికి ప్రధాన జీవనధాతువులు లోకవృత్త పరిశీలనా, వ్యక్తులపాత్ర గత శీలావగాహనా, కథనసంవిధానమూ మాత్రమే ఈ తిగుణాలు సజావుగా సంసిద్ధమైతే చాలు ఉత్తమకథ కాగలుగుతుంది. కాని ఒక కథను కావ్యస్థాయికి ఉద్ధరించడానికి ఈ మాడు సుగుణాలే సరిపోవు. ఒక రచయితను లేదా కథకుని కళాకారునిగా, కవిగా నిర్ణయించే మౌలిక జీవలక్షణం వర్ణనాత్మకశక్తి! వర్ణన అంటే అవసరమైనపుడూ కానప్పుడూ వివక్షారహితంగా వివరా లందించడం కాదు. ఈ శక్తి విజయలక్ష్మిలో విశిష్టరూపం ధరించింది. పాతక వృద్ధయంలో విస్పృష్టమైతే వస్తుంది. ఒక్కొక్క సన్నివేశంలో రచయిత భావుకత్వం పాత్రాతీతంగా కూడ అవిష్కృత మవుతుంది. ముఖ్యంగా పాత్రల సంభాషణలలో రచయిత సంస్కారం మేలిముసుగులా కప్పుతుంది. ఇది సంయమనరాహిత్యంవల్ల ఏర్పడిన దోషమే కాని - తిరస్కరించవలసిన కళారాహిత్యం కాదు. అదిన్నీ అతివేలమూ కాలేదు.

ఈ 'మా కీభర్త వద్దు' అనే డాక్టర్ ఆలూరి విజయలక్ష్మిగారి కథల సంపుటిని నవోదయ పబ్లిషర్సు, విజయవాడ-2

ఆధునికాంధ్రసాహిత్యంలో బాల(కు)ల వర్ణనలు

— శ్రీ పి. వి. నుబ్బారావు, ఎం. ఏ.

జాతిని జ్యోతంచేసి వ్యక్తిత్వవికాసాన్ని, మానసికానందాన్ని కలిగించేదే సాహిత్యం. విశేషించి మానవతా, విలువలకు ప్రాముఖ్యమిచ్చేదే ఆధునిక సాహిత్యం. మానవ జీవితావస్థలన్నింటిలో బాల్యావస్థ బంగరుమయమైంది. జాతి సంపదకు ఆణిముత్యాలవంటివారు పిల్లలు. వారిలో జాతీయతాభావాలను, నీతిరీతుల సారభాలను గుబాళింపజేసి వారి మానసిక వికాసానికి దోహదంచేసేదే బాల సాహిత్యం. ఉన్నతిమైన సాహిత్యసాధాన్ని అభ్యసించి దానికి బాలవాఙ్మయం ప్రథమసోపానం. అందుకే కీ॥ శే॥ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు 'ఉన్నత కవితావాసినికి బాలవాఙ్మయం అటపట్టు' అని చెప్పారు. కవితా రసాస్వాదన కవితో ధక్కాలైన వ్యంగ్యాలు, శ్లేషాలు బాల సాహిత్యంలో చోటుచేసికొనే అవకాశ ముండదు. స్వచ్ఛమైన తేటతెలుగు

(గుంటూరు-2) వారు ప్రచురించారు. 1/8 క్రౌను పైజులో 14+120 పుటలుగల ఈ సంపుటిలో - గాజులు, నూడో సయి సిస్, వలయంలో వనిత, మాకిభర్త వద్దు, సంస్కారం, ధిక్కారం; ఒట్టు నేను త్రాగను, చీకటిలోపల వెలుగు - అనే ఎనిమిది కథలున్నాయి. వెల ఆరురూపాయలు కథాసాహిత్యప్రియులంతా చదివి ఆలోచించి మననం చేసుకోవగ్గ మంచి కథలనడంలో సందేహంలేదు

(26-1 80) న కవితాప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన గ్రంథావిష్కరణసభలో యిచ్చిన ఉపన్యాసానికి వ్యాసరూపం)

— శ్రీ సోమసుందర్

మాటలతో స్వేచ్ఛగాసాగి బాలబాలికల మనసులకాహాదం కలిగిస్తుంది. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొనే ప్రముఖ విమర్శకులు డాక్టర్ మిరియాలరామకృష్ణ 'పిండి ఆరబోసినట్లుగా, పాలుపారబోసి నట్లుగా, హాయిగా కనిపించే వెన్నెలగా 'బాలసాహిత్యాన్ని అభివర్ణించారు. రసప్రఫుల్లమైన బాలసాహిత్యం అటపాటలలో బాలలను ఆనందములో మునకలు చేయిస్తుంది.

బాలసాహిత్యాన్ని స్థూలంగా రెండు రకాలుగా వర్గీకరింపవచ్చును. మొదటిది బాలురకొరకు వ్రాసింది. రెండవది బాలురనుగూర్చి వ్రాసింది. బాలబాలికల మానసికవికాసానికి ఉల్లాసానికి దోహదంచేసేది, బాలకులకు అందేది చెందేది మొదటివర్గపు సాహిత్యం. బాలుర ఉనికిని, ఆవశ్యకతను, అధిక్యమును, బొన్నత్యాన్ని నిరూపించి వారిలో ఎనలేని ఉత్సాహాన్ని, ప్రోత్సాహాన్ని ప్రేరేపించేది, బాలకులనుగూర్చి సమంజసముగా సాకల్యంగా పెద్దలకు వివేచనకలిగించేది రెండవవర్గపు సాహిత్యం. బాలబాలికలకు మొదటివర్గపు సాహిత్య మెంత అవసరమో రెండవ వర్గపు సాహిత్యం కూడా అంతే అవసరం.

జాషువగారు 'శిశువు' అనే ఖండికలో శిశువునుగూర్చి చెబుతూ

'బాట్రవేల ముల్లోకములుచూచి లోలోన నానందపడు నోరులేని యోగి
తల్లిదండ్రుల తనూవల్లరిద్వయికి వ
న్నియఁబెట్టు తొమ్మిది నెలల పంట
అమృతంబువిషమను వ్యత్యాసమెఱుగకా
స్వాదింపఁజను వెట్టిబాగులాడు

అనుభవించుకొలంది నినుమడించుచుమరం

దము బాలువారు చైతన్యఫలము
భాషరాదు వట్టిపాలుమాత్ర మే త్రాగు
నిద్రవోవు, లేచి నిలువలేదు
ఏవ రెరుంగ రితని దేదేశమాకాని
మొన్న మొన్న నిలకు మొలిచినాడు'

అని వర్ణించారు. శిశువుని 'నోరులేని' అనడంలో మాటలు రానివా డని, 'యోగి' అనడంలో సామ్యత, సాత్త్వికత, నిస్వార్థత మూర్తిభవించిన వాడని విషయం విదితమవుతుంది. అమృతానికి, విషానికి వ్యత్యాసం తెలియనివా డని వర్ణించడంలో శిశువులోని మార్గ్యం మూలంపబడుతుంది. జాషువా శిశువును 'ప్రసవాబ్ధి తరియించి వచ్చిన పరదేశిగా' వర్ణించారు. తల్లిగర్భంనుండి బాహ్య ప్రపంచానికి వచ్చిన నూతనవ్యక్తికాబట్టే 'మొన్న మొన్న నిలకు మొలిచినా' డని వర్ణించారు.

తైశ్వాన్లో శిశువు ఏపాపమెరుగ డని జాషువా ధృవీకరించి యేండ్లు గడచిన ముందుముం దేమోనన్న సంశయాన్ని వ్యక్తపరచారు. నిజమే భవిష్యత్తులో అతనిపైబడే పరిసరప్రభావం మీదే అతడు మంచివాడు కావడంగాని, వంచకుడుగా తయారవడంగాని ఆధారపడి వుంటుంది.

నవమాసాలు అన్నపానా రెరుగని పురుటింటి బాటసారిగా, చిక్కుచీకట్ల మయమైన మాతృగర్భంలో నిద్రించి లేచిన నిర్గుణునిగా, చెక్కిళ్ళపై బోసినవ్వలాలికిస్తూ, ముద్దులు కురిపించే మోహనుడిగా, అక్షయమైన మాతృక్షీరాన్ని అన్నంగా తెచ్చుకొన్న అతిథిగా జాషువా శిశువును వర్ణించి తన కవితాశిల్పాన్ని ప్రదర్శించారు.

వచన కవితారథసారథులైన కుందుర్తి 'అజ్ఞాతాశ్రయ' మనే ఖండికలో శిశువు బాహ్యప్రపంచానికి వచ్చిన విధాన్ని

'కొత్తగా పుట్టిన పసికందు
నవమాసాలచీకటిరాత్రితో పోలి
చివరకు గలిచిన ఉదయరవిలా'

ఉందని వర్ణించారు. నవమాసాలు తల్లిగర్భంలోచీకటితోపోండి బాహ్య ప్రపంచానికి వెలుగులు వెదజల్లుతూ ఉదయించడం చీకట్లతో పోరాడే వెలుగుల విజయసారథియైన రవిలా వుందని ఉపమించడం మనోహరంగా వుంది. జాషువా చెప్పిన 'ప్రసవాబ్ధి తరియించి వచ్చిన పరదేశి' అనే వర్ణనకు వన్నె పెట్టేటట్లుంది.

ఆ ఖండికలోనే
'పసివాడు ఇంటిల్లపాదికి
కొనకుండా దొరికిన కనకం'

అని అయింటికి అయింట్లో ప్రతి ఒక్కరికంటికి దేదీప్యమానమైన వెలుగుల నందించే పసిడిశోభివంతివా డని పసివాణ్ణి వర్ణించాడు. పసివాడి కిలకిలల వెలుగులు, దరహాసపు మెరుగులు, ఆ చిన్నారి జిలిబిలి పలుకుల జిలుగులు ఇంట్లో అందరికీ ఎనలేని ఆనందాన్ని, అనుభూతిని కలిగిస్తాయి. ఆపసివాడిఉనికి పసిడికన్నా మిన్నగా అనిపిస్తుంది. 'పసివాడు కొనకుండా దొరికిన కనక మని కుందుర్తి చెప్పడం ప్రశంసనీయం.

మరొకచోట కుందుర్తి 'ఇంట్లో వాతాత్తుగా వెలిగినదీపం పసివా డని చెప్పారు. ఎనలేని పదవు లున్నా, ఎంతలేని నీరులున్నా బిడ్డలులేనియిల్లు కళావిహీనంగా వుంటుంది. అప్పటివరకు తల్లిగర్భంలో దాగిన పసివాడు బాహ్యప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టగానే విద్యుత్తు ప్రసరించినట్లు తటిత్తు మెరసినట్లు యాదృచ్ఛికపు వెలుగు లాయింట్లో ప్రసరిస్తాయి. అయింట్లో అందరి డెందాలలో ఆనందాన్ని కందలింపజేస్తాయి. అయింట్లో ప్రతి రోజు దేదీప్యమానమైన దీపాలపండుగని, ఆపసివాడు నిరంతరం వెలిగే పూల మతాబా అని,విశ్వమంతా వెలుగులు వెద

జల్లే భూచక్ర మని, ఎప్పటికప్పుడు వెలిగే దీప మని వర్ణించారు. కుందుర్తి. శ్రీశ్రీ శైశవగీతిలో బాలకులను గూర్చి 'పాపంపుణ్యం ప్రపంచమార్గం కష్టంసౌఖ్యం శ్రేష్ఠాఖ్యా ఏమీఎరుగని పూవుల్లారా ! అయిదారేడుల పాపల్లారా !'

అని సంబోధించారు. మానవజీవితా వస్థ లన్నిటిలో బహుప్రశంసనీయమైంది బాల్యావస్థ. చీకచింతలు, కుట్రలు కుతంత్రాలు, మాయమర్కాలు తెలియని అమూల్యమైన అవస్థ బాల్యావస్థ. ఈ బాల్యావస్థలోకూడా బాల్యపుత్ర జారకముందే బాహ్యప్రపంచపు పరిసర ప్రభావం బాలుని మనస్సుపై ప్రసరించక ముందే, అతడి మనస్సులో స్వచ్ఛత, మృగత, పవిత్రత తోణికిసలాడుతాయి. అయిదారేళ్ళ వయస్సులోపలే ఆ అవకాశ ముంటుంది. అయిదారేళ్ళు దాటిన బాలురపై పరిసరవాతావరణ ప్రభావంసోకి మార్గ్యం జారి మాయమర్కాలు చోటుచేసి కొనే అవకాశ ముంది. అందుకే శ్రీశ్రీ 'అయిదారేళ్ళపాప' లని సంబోధించారు. పాపపుణ్యాలు, కష్టసుఖాలు, సమాజవ్యవస్థలో పాతుకపోయిన అవినీతివిధానం, కుళ్ళు కుతంత్రం, తెలియని పాపలనడంలో అవి తెలిస్తే వారికిసైతం మానసిక ప్రశాంతి భంగమవుతుందని, అవి తెలియని ప్రశాంతమైన, సుఖమారమైన మనస్సులు కల వారుకాబట్టే బాలురు ధన్యులనీఅంటారు శ్రీశ్రీ. అవయస్సులో నిర్మలమైన వారి మనస్సులు సువికలంగా వుంటాయి. ప్రకృతిలో జరిగే ప్రతి క్రియతిమకొఱకే అనిభావించే ముగ్ధులు బాలు రనిచెబుతూ

'మెలుపుమెరిస్తే, వానకురిస్తే
ఆకాశమ్మున కూరివిల్లు విరిస్తే
అవి మీకే అని అనండించే కూనల్లారా'

అన్నారు. బాలకులకు పరమాత్మతో సామ్యంచెప్పి విశ్వరూపమునప్రతిచోటా గరికపచ్చమైదానాల్లో, తామరపూవుల

కోనేరుల్లో, పంటచేలలో, బొమ్మరిళ్ళలో,
తల్లిదండ్రుల కాగిళ్ళలో. దేవాధూరితో,
కచభారంతో, నోకులప్రేగుల పాలబుగ్గ
లతో విహరించే బాలకులను

‘ఎక్కడచూస్తే అక్కడ మీరై
విశ్వరూపమున విహరిస్తాండే
పగమాతల్లు’గా వర్ణించారు.

మాయమర్మాలు, ఈర్ష్యాద్వేషాలూ
తెలియని సువికాలమైన మనసులుగల
బాలకులల్లో పరమాత్మును దర్శించగలిగిన
క్రాంతిదర్శి శ్రీశ్రీ.

నేటిపాపలే రేపటి పాపాలనే సామాన్య
నూత్తిని ప్రగాఢంగా వివరిస్తూ
‘మీదేమీదే సమస్తవిశ్వం
మీరే లోకపు భాగ్యవిధాతలు
మీహాసంలో మెరుగులుతీరును
వచ్చేనాళ్ళవిభావభాతములు’

అని చెప్పారు. భవిష్యత్తులో సమస్త
విశ్వపరిరక్షకులు, పరిపాలకులు బాలకులు
కాబట్టి సాభాగ్యవంతంగా విశ్వాన్ని
తీర్చిదిద్దే విధాతలకావా అని కాంక్షిం
చారు. హాసం తెలుపునకు చిహ్నం.
స్వచ్ఛతకు, పవిత్రతకు ప్రతీక. బాలకులు
భావిభారత పరిపాలకులయినపుడు ఆస్త
వ్యస్తమయిన యీ సమాజ వ్యవస్థలో
అలముకొన్న అవినీతిచీకట్లను పారిద్రోలి
వెలుగులు వెదజల్లే ప్రభాతికాలపు రవిలా
రాసున్న కాలాన్ని తీర్చి దిద్దగలరని
కాంక్షించారు. ప్రకృతిలోని ఎడ్యుతు
వుల పరిణతి బాలకులకొకటే నంటారు.
బాలకులను చూస్తే గత శతశతాబ్దాల
కలు స్ఫురిస్తున్నాయన్నారు. శ్రీశ్రీగా
రిలా బాలలవర్ణన లద్భుతింగా చేశారు.

బాలబంధు బి. వి. నరసింహారావుగారు
బాలకులను గూర్చి -

‘పిల్లలంటే మల్లె మొగ్గలు
తల్లిమనసే విరిసి వెన్నెల
లల్లుకొను జాబిల్లి విగులు
డోసులెన్నో మోసులెత్తే
బాస కర్ణము ప్రాసబద్ధము

కదిపితే ఘలు ఘల్లుమోగే
కంచమువ్వలు మించునవ్వులు
ఉల్లమున చిరు ఊవానెన్నో
పల్లనించే పసిడిబీగలు’

అని వర్ణించారు.

మరొకచోట పిల్లలను తము కొలిచే
దేవుళ్ళుగా అభివర్ణించారు.

ఆధునిక సాహిత్య వైతాళికుడు చలం
పిల్లలలోని సామర్యాన్ని, సామనస్యా
న్ని గ్రహించి

‘పిల్లలను పూవుల్లాగ,
మెత్తని కాంతిలాగ,
నక్షత్రాల్లాగ,’ చూడమన్నారు.

చలం వర్ణనలో ‘మెత్తనికాంతి’, ‘నక్ష
త్రాలు’ గమనించదగినవి. మృదుకాంతి
కిరణాలు హృదయోల్లాస హేతువులు
ఆహ్లాదకరమైన కాంతితో అలరించే నక్ష
త్రాలు కనులపండువు కలిగించేవి. బాల
కులు నైతిం హృదయోల్లాసం కలిగించే
వారు కనులపండువచేసేవా రన్నవిషయ
మిచ్చట న్యోతికమవుతుంది. చలం కలం
నుండి వెలువడ్డ యీవిర్లిన కమనీయమైన
భావుకతతో విలసిల్లుతుంది.

కరుణశ్రీ బాలకుల నుద్దేశించి -

‘విరిసే పూరేకుల్లారా!
మురిసేచివురాకుల్లారా!’

అని సంబోధించారు. ‘విరిసే పువ్వురేకు’
అందానికి చిహ్నం. మృదుత్వానికి సంకే
తం. చివురాకులోని ఎరుపుదనం అను
రాగానికి ప్రతీక. బాలకుల్లోని అందాన్ని
మార్దవాన్ని, అనురాగాన్ని కరుణశ్రీ
కమనీయంగా ప్రశంసించారు.

సుప్రసిద్ధకవులు దేవులపల్లికృష్ణకాశ్రి
గారు క్రాంతిదర్శనత్వంతో బాల బాలి
కల్లో కవులను దర్శించి

‘చెవులుంటే సరి—అవి వింటే
బాలురలోను కవులున్నారు

బాలికలందూ కలరు
చెవులుంటే సరి—అవి వింటే’

నిష్కల్మషమైన పసిపాపం అంత
రంగంనుండి అమాయకత్వంతో అప్ర
యత్నంగా వారినోట వెలువడే మాట
లను శ్రద్ధాసక్తితో పరిశీలిస్తే అమూల్య
మైన కవిత్వం అందులో కనిపిస్తుంది.
బాలకులభావకు వ్యాఖ్యాతలు బాలురే.
పెద్దలవల్లకాదు. అందుకే కృష్ణకాశ్రిగా
రిలా చెప్పారు.

డా॥ సి. నారాయణరెడ్డిగారు ‘శిశువు’
లోని మార్గాన్ని గూర్చి
‘శిశువుముందు పశువైనా
కొమ్మువంచి నిల్చునులే’

అన్నారు. విచక్షణా రహితమైన
పశువునైతే శిశువులోని మార్గానికి పర
వశించి నిలుస్తుం దన్నవిషయ మిచ్చట
విదితమవుతుంది.

ఏడిద కామేశ్వరరావుగారు-

‘బాలప్రపంచం
పాల ప్రపంచం
పాలవలె తెల్లనిది
పాలవలె తియ్యనిది’

అన్నారు. బాలకుల మనసుల్లోని
స్వచ్ఛత, మాటల్లోనిమాధుర్యం పాలతో
వర్ణించడంవల్ల విదితం.

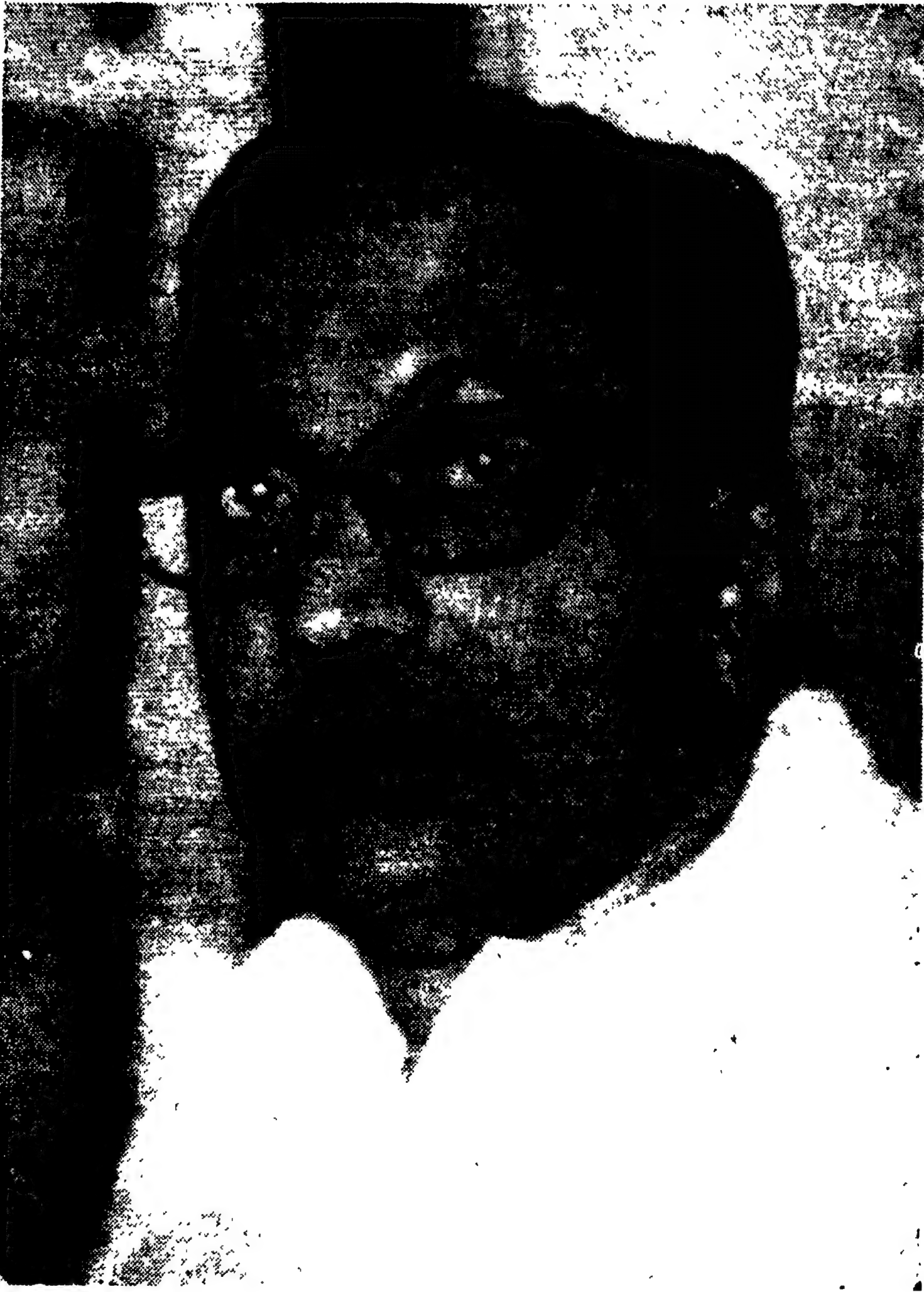
వక్కలంక లక్ష్మీపతిరావుగారు బాలు
రతో తావాత్మ్యం చెంది వారిలోని
త్యాగనిరతిని ప్రశంసిస్తూ

‘బాలకులం బాలకులం
భావిభారత పరిపాలకులం
దేశంకోసం త్యాగించేస్తాం
జాతిగౌరవం దక్కిస్తాం’

అన్నారు.

న్యాయపతి రాఘవరావుగారికి అధిక
మైన ఆంధ్రాభిమానవల్ల తెలుగు పిల్లలే
తెలుగుదేశానికి వెలుగులుగా, సామ్య
లుగా అగుపించారు.

(తరువాయి 15 వ పేజీలో)

ఉభయమండలాల పట్టభద్రుల నియోజకవర్గమునుండి శాసనమండలి సభ్యత్వమునకు
పోటీ చేయుచున్న

శ్రీ బలుసు ప్రభాకర బుచ్చిక్ష్మణ్ణ సత్యనారాయణరావుగారు.

వీరు 1959 వ సంవత్సరమున జరిగిన సెంట్రలు స్కూర్సు గ్రాడ్యుయేట్స్ కౌన్సిల్యుయన్సినుండి ఎం.ఎల్.సీ. గా ఎన్నికై ఎనలేని సేవ చేసియుండిరి.

పదిహేనుసంవత్సరాలు నిరాఘాటంగా తూర్పుగోదావరి జిల్లా

పరిషత్తధ్యక్షులుగా వ్యవహరించి పెద్దలందరి గౌరవ మర్యాదలను ఆదరాభిమానాలను అందుకొన్న పరిపాలన దక్షులు.

ఉపాధ్యాయుల సంక్షేమానికి పాటుపడి వారి హృదయాలను చూటగొనగలిగిన ఉపాధ్యాయ

పక్షపాతి. పరిషత్తు పాఠశాలల స్థితిగతులను మెలుగుపఱచి విద్యా స్థాయిని పెంపొందించిన విద్యాభిమాని.

విద్యార్థులసంక్షేమానికి, మానసిక వికాసానికి, వినోదవిజ్ఞానాలకీ అనేకరీతుల పాటుపడి 'సాంగ్ & డ్రామా కాంపిటీషన్సు', వినోద విజ్ఞానయాత్రలు, ఏర్పాటుచేసి స్వయముగా పాల్గొని ఆనందించి బొమ్మారుకొండమీద 'ఛిల్డ్రెన్సు పార్కు' ను మనోహరంగా తీర్చిదిద్దిన విద్యార్థిప్రియులు.

కపిలేశ్వరపురంలో వేద పాఠశాల నెలకొల్పి గురుశిష్యులకు సకల సదుపాయములు, ఉచిత వసతి భోజనాదులు, ఏర్పఱచిన ఆర్థవిద్యాపోషకులు.

ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగ దర్శనం చేసి శ్రీశైల భ్రమరాంబికామల్లికార్జున స్వాముల దేవస్థాన పాలక వర్గ అధ్యక్షులుగా నుండి సేవచేయుచున్న ధన్యజీవులు.

హరికథాపాఠశాల నెలకొల్పి; అధ్యాపకులకు, అంతేవాసులకు అన్ని సౌకర్యములు ఏర్పఱచి ఉచితంగా విద్యాదానం జరపించుచు ఇటీవల అపూర్వమూ, అద్వితీయమూ అనిపించేరీతిని రాజమండ్రి సవభారతిగురుకులంలో హరికథా

వారోత్సవాలు నిర్వహించి అహర్నిశములు హరిహర నామ సంకీర్తన శ్రవణాదులవలన జనుల కానందమును, ధన్యతను సమకూర్చిన కళాపోషకులు.

ఆంధ్ర దేశము నాలుగు చెరగులనుండి గొల్లకలాపము, భామకలాపము, కూచిపూడి నృత్యము మున్నగు కళలం దా రి తే రిన విద్వాంసులను, కళా తస్సులను రెండువందలమందిని సమావేశపఱచి బహువిధములుగా నున్న ఈ కళలకు ఒక నిర్ణీతమైన ప్రణాళికను (సిలబస్సును) వ్రాయించి ఈ కళల నభ్యసించువారికి, బోధించువారికి మార్గదర్శకులయిన కళాపిపాసులు.

గోదావరీ డెల్టాల ప్రజలచేత ఋషితుల్యు డనిపించుకొని గోదావరీ మండలాలను సస్యశ్యామలములుగా చేసిన సర్ ఆర్థర్ కాటన్ మహాశయుని జీవితచరిత్ర వ్రాయించి, ధవళేశ్వరములోని బాలుర పాఠశాల కా మహామహుని పేరు పెట్టించిన కృతజ్ఞతా హృదయులు.

మారేడుమిల్లి పరిష దున్నత పాఠశాలకి 'ఆరంభ' గు పేరు పెట్టించి అమెరికన్ కాన్సలేట్ చేత ప్రారంభోత్సవం చేయించి వేనుక బడియున్న గిరిజన బాలబాలికలు సైతం విద్యావంతులై అత్యున్నత జీవితస్థాయి నందుకోవాలని ఆకాంక్షించిన ఉన్న తాదర్శముార్తి.

శ్రీమతి రామలక్ష్మమ్మ అన్నదాన సత్రమునకు నిర్వాహకులై నిరతాన్నదాతల వంశమువారై వంశమునకు వన్నె తెచ్చిన అన్నదాతలు. సహృదయులు, పరోపకార పోషకులు. వీరిని గుఱించి ఈ విధముగా ఎంత తెలిపినను స్వభావోక్తియే యగును.

ఆరయ న్నుడు దక్షుడు
దార గుణాలయుడు లాలితకళావిదుడున్
నూరి జన బృందముల నతి
గౌరవమునఁజూచునట్టి ఘన డెల్లపుడున్.

(18 వ పేజీ తరువాయి)

ఆచార్య ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనంగా రాంధ్రాభిమానంతో తెలుగు బాలకుల్లోని అచంచల దీక్షను, అనంతమైన సాహసాన్ని వర్ణించారు.

బాలల సంవత్సరంలోనే బాలకుల సంతోమాన్ని గూర్చి పట్టించుకోవడాన్ని అధిక్షేపిస్తూ ఆరుద్రగారు-

ఏడవట ఏడవట
ఓ అంతర్జాతీయ బాల
ఏడిస్తే యియ్యేదే
నిన్నెన్నుకొంటారు రా !

అన్నారు. అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరంలోనే ప్రభుత్వం వారికి బాలకులపై హతాత్తుగా శ్రమ పుట్టింది. ఇంతకు ముందే చెన్నడూ పిల్లలపై చూపవలసిన శ్రద్ధ చూపకపోవడం లోక విదితమైన విషయమే. భవిష్యత్తులో సైతం శ్రద్ధ చూపిస్తారన్న నమ్మకం లేనందుననే ఆరుద్రగారు రలా అధిక్షేపించారు.

భావిభారత నిర్మాతలు, నిర్ణేతలు, నైన బాలురపై మనం అనవరతరం శ్రద్ధాసక్తులు చూపిస్తేనే దేశం పురోగమిస్తుంది.

ఇంకా నార్ల చిరంజీవి, మద్దులూరిరామకృష్ణ, కవిరావు, శనగన నరసింహస్వామి, పాలడుగు నాగయ్య, యం వి. యస్. శర్మ, వేజండ్ల సాంబశివరావు, ఆలపర్తి వెంకట సుబ్బారావు మున్నగు ఆధునిక కవులంతా బాలకులమనసులను పాలతో, పూతో, పసిడితో పోల్చి వారిలోని సౌఖ్యమార్యాన్ని, సౌమనస్యాన్ని, మృదు నిర్మలత్వాన్ని, సాహసాన్ని, బౌద్ధత్యాన్ని, త్యాగనిరతిని, ఉనికిని చక్కగా వర్ణించారు. బాలకుల్లో ఆత్మస్థైర్యాన్ని పెంచారు.

కా మ జి జ్ఞా స

— శ్రీ సాంబయ్య పరిమి, ఎం. ఏ.

కామ మనగా కోరిక. జిజ్ఞాస అనగా తెలిసికొనగోరుట. కామములు ప్రధానముగ రెండు రకములు. అవసరములు, అనుభవములు. అవసరము లనగా జీవముట కవసరమైనవి. అనుభవము లనగా సుఖమును అనుభవింప దగినవి. ఈ అవసర కామములు సర్వజంతు సమానములు. అనగా జంతు తలి అంతయు ఈ కామములనే కోరును. కావున ఈ కామముల నుత్కృష్టము సమానము. లక్షణము భిన్నము. మానవుడును జంతువే కాన ఈ కామములకే లొంగినాడు. ఈ కామములలో కటి కారీరకము. మానవునకు, జంతువునకు ఈ విషయమున నూత్ముభేదము లేదు. జంతువులకు ప్రకృతి నియమ ప్రకారము ఈ ప్రకంపనము శరీరమున రించును. మానవుని విషయమున ఇది పరీతము. ఈ విషయముచే మానవుడు జంతువులనుండి పృథక్కరింపబడినాడు. అంతేకాదు. అంగుష్ఠము నుపయోగించు నుట, వెలికిల పరుండ గలుగట, రెండు కులనెత్తి కాళ్ళపై నడువగలుగుట, స్వీకలుగుట, ముఖముభి లైంగిక సంబంధము; అను లక్షణములచే కూడా మానవుడు జంతుసమాహమనుండి వేరు పడినాడు.

ఈ కారీరక కామమునకు వేదములు ప్రత్యేకత నొసగినవి. ప్రథమతః

నందీశ్వరుడు కామకాస్త్రమును బ్రహ్మ నుండి వినెను. అంతేకాదు. కామము చతుర్విధ పురుషార్థములలో కీలక స్థానము నాక్రమించినది. వాత్స్యాయనాదికాస్త్రజ్ఞుల మతమున పురుషార్థములు ధర్మార్థకామములు మాత్రమే 'ధర్మార్థకామే భ్యోనమః' (౧.౧.౧. వాత్స్యాయన కామ సూక్రిములు), ఈ కామమువలన కలుగు ప్రయోజనము అనన్యనందము. తెత్తిరీయోపనిషత్తు -

‘మాతాపూర్వ రూపం | పితోత్తర రూపం | ప్రజా సంధిః | ప్రజనం సంధానం | ఇత్యధి ప్రజం’ (శిక్షావల్లి 8 అనువాకం)

‘మానుషం చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ! ప్రజన శ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ ప్రజాతి శ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ!’ (శిక్షావల్లి 9 అనువాకం)

(వివాహాది శుభకర్మలయందు బంధు మిత్రాదులను సత్కరించుట అనెడు మానుషవ్యవహారము అనుష్ఠింప దగినది. పుత్రోత్పత్తిర్థము చేయబడెడు పుత్ర కామేష్టి మున్నగు ప్రయత్నము లనుష్ఠింప దగినవి)

- అని బోధించున వన్నియు ఉపాసనా ధర్మమే. అంతేకాదు.

‘ఆచార్యాయ ప్రియం ధన మాహృత్య ప్రజాతంతుం మా వ్యవచ్ఛేధీ’
(శిక్షా : 9 అను)

(ఆచార్యునికొరకు ఇష్టమైన ధనమును తెచ్చి ఇచ్చి ప్రజాసంతతి విచ్ఛిత్తి కాకుండ జేయుము.)

- అని కానించుచున్నవి. ధర్మమైన అర్థమును, ధర్మమైన కామమును పొంది మోక్షగామి వగుమనియే చెప్పుచున్నవి. ప్రజాతంతుం మావ్యవచ్ఛేధీ’

‘ప్రజన శ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ’ అని చెప్పటచే నిగూఢముగ కామోపయోగమునకు అవశ్యకత ఏర్పడినది. ‘ప్రజ’ అనగా ‘ప్రకర్షణే అవిచ్ఛిన్నం జాయంతే’ నూలోపాధిం సుఖాది భోగాయతనం గృహ్లాంతిప్రజాః, తెంపులేకండ స్థూలోపాధియగు సుఖాది భోగాయతనముల గ్రహించువారు. ఈ ‘ప్రజ’లు నాలుగు రకములు -

1. జరాయుజములు - మనుష్యజాతి (జంతువులు కూడ)
2. అండజములు - పక్ష్యాదులు
3. ఉద్భిజములు - వృక్షజాతి
4. స్వేదజములు - యూక జాతి (నల్లులు పేలు మొ॥)

పైని ప్రజాశబ్దము Animal Kingdom’ అను అర్థమునం దుపయుక్తమైనది. ప్రస్తుతము మనుష్యజాతియని వ్యవహృత మగుచున్నది.

ప్రజాపతి ప్రజాహితార్థముగ ‘స్థితి నిబంధన’ మును రచించెను. అందుండి

బృహస్పతి ఆర్థాధికారికను, మనువు ధర్మాధికారికను. పృథక్కరించిరి. నందీ శ్వరుడు అందుండి పది మారధ్యాయము లలో కామనూత్రములను వేరుపరచెను. దీనిని శ్వేతకేతుడు 500 అధ్యాయము ములుగ సంక్షేపించెను. ఈ శ్వేతకేతుని కాలమునాటికి సాంఘిక వ్యవస్థ స్త్రీ విషయమున :

పశ్యాన్నమివ రాజేంద్ర
సర్వసాధారణా స్త్రీయః
తస్మా త్తేను న కుశ్యేత ...

(ఓ రాజేంద్ర ! పశ్యాన్న మెటుల వీరిది వారిది అనుభేదము లేక సర్వసాధారణమైనదో అట్లే స్త్రీలు సర్వసాధారణులు) - అన్నట్లుండెడిది. అట్టి స్థితి నీతిడు కట్టుబాటు కావించెను.

ఈ శ్వేతకేతు శాస్త్రమునే బాధ్రవ్యుడు 150 అధ్యాయములను 1. సాధారణాధికరణము, 2. సంప్రయోగాధికరణము 3. కన్యాసంప్రయక్తాధికరణము. 4. భార్యాధికరణము 5. పారిదారికాధికరణము. 6. వైశికాధికరణము. 7. బౌప నిషదికాధికరణము. 8. అను అధికరణము లలో సంక్షేపించెను. *

ఈ బాధ్రవ్యుని గ్రంథమును ఆచార్య మల్లనాగుడు (ఈతనినే వాత్స్యాయనుడందురు). సంక్షిప్త పరచెను. అదీ వాత్స్యాయనకామనూత్రములు. ఇందును సప్తఅధికరణములు కలవు. ప్రతి అధికరణమునందును విషయాను కూలముగ అధ్యాయ విభజనము కలదు. బాధ్రవ్యుని వర్గీకరణమును ఈతడు కేవలము అనుసరించె ననుటలో సందేహము లేదు.

కామము శాస్త్రమగునా ? కళయా ! అనిన. శాస్త్రమునకు, కళకుగల, భేదమును ముందు తెలిసికొనినగాని, ఈకామము శాస్త్రముగా నభ్యసించునగునో లేక కళగా ఆరాధింపనగునో తెలియదు.

మనకుగల కళలలో ముఖ్యమైనవి 64. ఈకళలలో లలితకళలు అని అవాంతర భేదము కలదు. లలితకళలు పోను మిగిలిన కళలు మానవజీవితావసరములు. ఈ కళలవలన ప్రదర్శకులకు పరిశీలకులకు ఆనందము కలుగును. ఈకళలు జన్మసంస్కారము వలన కలిగి అభ్యాసపటిమచే అభివృద్ధి చేసికొనుటకు యోగ్యమైనవి.

శాస్త్రముల ప్రయోజనము ఆనందమును కల్పించునది కాదు. శాస్త్రములను స్వతః అభ్యసించలేరు. గురుముఖమున నేర్చుకొనవలెను. ఇవి ధీశక్తివై ఆధార పడినవి. ఇందు నేర్పరితనమునకు చోటు లేదు. వాత్స్యాయనాది మహామునుల అభిప్రాయమున 'కామము' శాస్త్రమే. దీనిని కూడ స్త్రీ పురుషులు గురుముఖమున అభ్యసించవలె నని నిర్దేశించిరి.

158. 'అభ్యాసప్రయోజ్యాం శ్చ చతుష్షష్టికాన్ యోగా న్కన్యా రహస్యేకాకీ అభ్యసేత్',
౧-3-14 నూ. (వాత్స్యాయన కామ నూత్రములు).

159. ఆచార్యాస్తు కన్యానాం ప్రవృత్త పురుషసంప్రయోగా, సహసంప్రవృద్ధా, ధాత్రేయికా తిథా భూతా వా నిరత్యయ సంభాషణా సఖీ, సవయా శ్చ మాతృష్వసా, విసృభా తత్థానీయా వృద్ధదానీ పూర్వ సంస్పృహవా భిక్షుకీ స్వసాచ విశ్వాసప్రయోగాత్',
౧-3-15 నూ. వా. కా. నూ.

కన్యల విషయమున ఆచార్యులు. 1. ధాత్రేయిక, 2. చెలికత్తె, 3. పినతల్లి, 4. వృద్ధదానీ, 5. భిక్షుకీ, 6. తనతోలు ట్టువు(అక్క) వీరివలన అభ్యసించవలెను.

కళలవలన కలుగు ఆనందముకన్న అధికానందము, తృప్తి, 'కామమువలన కలుగు

చున్నది. కావున కామమును కళ అనకచ్చునేమో! అల్లసాని పెద్దనయు 'కామ శాస్త్రోపాధ్యాయువి అని వరూధినిని సంబోధించినాడు.

ఈ రెంటికి సమన్వయము. కామమును అభ్యసన విషయమున, విషయమును గ్రహించు సందర్భమున శాస్త్రముగ నే భావింపవలెను. ప్రయోగ విషయమున, ప్రావీణ్యముకొలది శాస్త్రీయముగ ఆనందమును పొంద పాటుపడక, సందర్భోచిత ప్రక్రియా వైశిష్ట్యంతో నేర్పును చూపుచు కళగా ఆరాధించి ఆనందింపవలెను. అనుభవమున కామము కళ అగును. అభ్యసన విషయమున కామము శాస్త్ర మగును.

ఈకామము శాస్త్రము అనుదృష్టిచే రచింపబడిన దగుటచే రాగోదయమునకు ఉద్దీపనముగ, ఆలంబనముగ, అష్టవిధ ప్రక్రియలు, వాని అవాంతరములు నేర్పడినవి. కామకుడు రతివేళ శాస్త్రనియమ క్రమము ననుసరింపడు.

ఈ శారీరక కామము సర్వజంతు సమానముకదా అట్లులైన జంతువునకు లేని శాస్త్రము మన కేల ? మానవుని చేతలకు, జంతువుల చేతలకు హస్తీమిశకాంతరము కలదు. మానవుడు ఆనందదృష్టి కలవాడు. జంతువు అలా వాటు నాధారముగా చేసికొని జీవించును. ఆనందదృష్టిలేని మానవకామము పాశవికము. ఈ ఆనందము కల్గుటకు, పొందుటకు మానవునిచేతనే ఈ శాస్త్రము ఏర్పరుపబడినది. అభివృద్ధి పొందినది. మానవునకే ఉపయోగపడుచున్నది.

* స్త్రీ పంచాగ్నుల ఆదినారాయణ శాస్త్రీ వాత్స్యాయనకామనూత్ర ఆంధ్ర వ్యాఖ్యానము ఆధారము.

రాజమండ్రి జ్యోతిశ్శాస్త్ర సభలు - పిడపర్తి సోదర సిద్ధాంతుల ఆక్షేపము

7-8-1980 తేదీ శుక్రవారం ఆంధ్ర ప్రభ దినపత్రికలో 'పంచాంగ రచనలో వైరుధ్యాలు' అనే శీర్షికతో వ్రాసిన వ్యాసమును చదివిన తరువాత రాజమండ్రి జ్యోతిశ్శాస్త్ర సభానిర్వాహకులైన వేద శాస్త్రపరిషత్తు వారి అభిప్రాయములను వివరింప వలసిన అవశ్యకత ఏర్పడినది.

రాజమండ్రిలో సభలు ఏర్పాటు చేయుచు సభకు విచ్చేసి తమ తమ వాదములను సోపాన పత్రికముగా వివరింప గోరుచు వేదశాస్త్ర పరిషత్తు వారు పంచాంగ కర్త లందరకు ఆహ్వానములు పంపిరి. శ్రీపిడపర్తి చినకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి సిద్ధాంతిగారికి కూడ పంపిరి. వీరు రాజమండ్రి సమీప గ్రామమైన పాడగట్లపల్లి యందుండియు సభకు వచ్చియుండలేదు. కారణాంతరములచే రాశిక పోయినను కనీసము తమ అభిప్రాయములను లిఖిత రూపముగా నైనను పంపియుండలేదు. అట్లు వచ్చుటగాని, పంపుటగాని జరిగినచో, వారి అభిప్రాయములను కూడ సమగ్రముగా చర్చించుటకు వీలయ్యేది.

ఏక్కువగా అభిప్రాయభేదము ఆయనాంశ నిర్ణయ విషయముననే కన్పట్టుచున్నది. దీనిపై పెక్కు వాదోపవాదములున్నవి. పండితు లందరకు ఆమోదయో

గ్యమైన ప్రమాణ నిర్ణయ మింతవరకు జరుగక పోవుటచేతనే పునఃపునః పరిశీలనావశ్యకత ఏర్పడుచున్నది. పంచాంగ రచనలో వైరుధ్యం వల్ల ప్రజల కేర్పడే ఇబ్బందులు, అనవసర ధనవ్యయము, మున్నగునవి గుర్తించి వీలయినంతవఱకు తన్నివారణోపాయము న స్వేషింప వలయునను సదుద్దేశముతో, రాజమండ్రి వేదశాస్త్ర పరిషత్తువారు అధికవ్యయ ప్రయాసలకు ఓర్చి ఈసభలు ఏర్పాటు చేసియున్నారు, ఇట్టి సదుద్దేశమును శంకించుట, నిష్ప్రయోజనముగా భావించుట, విధి దుర్విలాసమే యనుకొనడం లయునుగాని అన్యము కాఁజాలదు.

1. 'పంచాంగ వైరుధ్యాలను గుఱించిన సందేహాలను కొంతవరకు నివృత్తి చేస్తూ వ్రాయడానికి ప్రఖ్యాత జ్యోతిష విద్వాంస పండిత (పునరుక్తి వ్యాకరణ దోషము) సోదరులు ఈవ్యాసంలో ప్రయత్నించారు.'

2. 'పంచాంగరచనలో వైరుధ్యం అంటూ ఏమిలేదనీ రిఫారం కమిటీవారి సిఫార్సులను ఏనాడో ఆమోదించడం జరిగిందినీ వ్యాసకర్తలు సోపాన పత్రికంగా తమవాదన ప్రతిపాదించారు.' అనితమను గూర్చి చామే ఎవరో వ్రాస్తూన్నట్లు వ్యాసకర్తలు వ్రాసికొన్నారు.

ఇంతకూ వీరు అన్న ఉపపత్తులు గత కౌద్రపుష్కరసభ [అప్పటికి బహుశః వీరుపుట్టి ఉండకపోవచ్చును.] 1984 మైనూరుసభ, 1955 పుష్కరాధికమాస నిర్ణయసభ 1968, ఢిల్లీసభ - ఇట్టి సభల తీర్మానములను పేర్కొనుటయే. ఏప్రమాణముల ఆధారముగా ఆయాసభల నిర్ణయములు జరిగినదీ వివరింపలేదు. ఈవిధంగా వీరుద్దేశించిన సందేహానివృత్తి లక్ష్యం ఎంతమాత్రం నెఱవేఱలే దనుట సత్యమారంభాను.

అయనాంశములను గుఱించి స్థిర నిర్ణయము జరుగ లేదనుటకు వారు వ్రాసినట్లు మగల మగల సభలు జరుగుటయే తార్కికము. ఒకవేళ నిర్ణయము జరిగియేయున్నచో అందలి సామంజస్యమున్ను నేమి భిన్న భిన్న అయనాంశములన్నాళ్లీ స్వీకరించేవారికి సప్రమాణముగా వివరించి వారితో ఆమోదింప జేయవలసిన బాధ్యత ఈప్రసిద్ధ జ్యోతిషపండితులపై నున్నది. ఇట్టి సమన్వయపద్ధతికై సభల ఏర్పాటు ఎంతయు అవసరము. ప్రభుత్వ శాసనం ద్వారా అది సాధించవలెనను కొనుట వారి వాదమునకు పుష్టిని చేకూర్చదు. సిద్ధాంతముల కంటెను; ప్రమాణముల కంటెను, శ్రీమధిర కృష్ణమూర్తి సిద్ధాంతిగారిపేరు, శ్రీపాదకంకటరమణ

సిద్ధాంతిగారికే, శ్రీధూళిపాళ అర్క సోమయాజులు గారికే, ప్రస్తావించిన తీరుమాడగా వీరి కాపండితులపై గల వ్యక్తిగత రాగద్వేషాదికమే అధికముగా గోచరమగుచున్నది.

చైత్రపక్షాయనాంశ శ్రీకార్యము లనీ 22 ఆయనాంశలు స్వీకరించిన పద్ధతియే శ్రేష్ఠమైనదనీ ఏనాడోనిర్ణయింపబడియుండగా, తాము ఒకటి రెండు సంవత్సరముల పూర్వమువరకు రెండు పద్ధతుల పంచాంగము లేల ప్రచురించియుండిన దురూహము.

పంచాంగగణితము నిరయనపద్ధతిని సాగించి దృక్పిద్ధికి ఆయనాంశ సంస్కారాదికము గావించుట అవసరమనుకొన్నపుడు సాయన పద్ధతిలోనే పంచాంగగణితము కూడ ఏలసాగింపరాదను ప్రశ్నకు సందేహమునకు ఆస్కారము లేకుండ నిరయనపద్ధతి పంచాంగ రచన గావించుట సమంజసమేయని నిర్ధారించుట అవసరమయ్యియుండ అప్రయత్నము నాత్మేపించుట యుచితమగునా?

ఆయనాంశనిర్ణయ విషయమున ఇంకను పరిశీలన అవసరమని దూరదృష్టితో గావించిన తీర్మానము, ఆభాసమనీ, సభాపండిత నిర్ణేతలూ అధ్యక్షులూ శక్తి విహీనులనీ అనుట, దృక్పిద్ధమన నేమో అచట సమావేశమైన పండితుల కర్థము కాలేదనుట, సాహసముకాదా?

(1) డా॥ శ్రీ ధూళిపాళ అర్కసోమయాజులు ఎం.ఎ. పి.హెచ్.డి.

కార్యదర్శి, హిందూధర్మ రక్షణసంఘ, తిరుమల తిరుపతిదేశస్థానము, తిరుపతి.

(2) జ్యోతిషాచార్య డా॥ మురారిలాల్ శర్మ, సంపూర్ణానంద సంస్కృత విశ్వవిద్యాలయము కాలకానీ.

(3) జ్యోతిషాచార్య డా॥ బ్రజ్జీవీరయ్య. కామేశ్వరసింహసంస్కృత విశ్వవిద్యాలయము, దర్భంగ.

(4) జ్యోతిషాచార్య పండిత రామచంద్రయ్య. పంచాంగ ఎడిటరు కామేశ్వరసింహసంస్కృత విశ్వవిద్యాలయము దర్భంగ, (బీహారుప్రేటు)

(5) సాంగవేదార్థ సుమాట్ శ్రీ లంక వెంకట్రామకాస్త్రి సోమయాజి, నేడునూరు.

(6) కాస్తూరత్నాకర, ఉభయ మీమాంసావిద్వాన్ శ్రీ డోంగ్రే వీరేశ్వర కాస్త్రి సికిందరాబాదు.

పై పండితులు సుప్రసిద్ధ జ్యోతిష విద్వాంస పండితులంతటివారు, వారి అభిప్రాయములో కాకపోవచ్చునుకాని శక్తిహీనులు, అధిమకానివారు, అని ఈసడించుటకు అర్హులనే అభిప్రాయముతో, వివేకవంతులయిన సహృదయులు ఏకీభవింపజాలరు. అట్టి పండితులే పనికిమాలినవారైనపుడు స్వర్గీయ వేపా రామేశం వంతులు గారినో, విస్సా అప్పారావు గారినో, వేంకొని వారి తీర్మానములు పరమ ప్రమాణముగా భావించి విమర్శించుట ఎంత రమణీయమో ఆలోచింపవలసియున్నది.

జ్యోతిషాస్త్ర సభల తీర్మానములో 'సిద్ధాంతిరీత్యా ఒక పంచాంగం దృక్పిద్ధి రీత్యా ఒక పంచాంగం ఉండడం మంచిది' అని ఎచటనూ లేదు. లేనిదానిని ఉన్నట్లుగా ఎంచుకొని, అందులో పసలేదని పిడపర్తి పండితులనడంలానిబోచిత్యం వారికే తెలియకలేదు. తాము మోసాన్ని ఆయనాంశాలనే గ్రహించి మాటికి ఇది మంది పంచాంగ రచన చేయమన్నట్లు పిడపర్తి వారు ప్రాని

యున్నారు. అది సత్యనిరూపణకు నిలుచునది కాదు.

రిఫారం కమిటీవారి నిర్ణయములతో తృప్తిపడక ఇంతుడిన్ నేషనల్ సైన్సు అకాడమీ ఢిల్లీవారు ఒక సెమినారు ఏర్పాటు చేసిన సంగతి పిడపర్తివారికి తెలిసియుండును.

1. నిరయనపద్ధతి పంచాంగ రచన శ్రేష్ఠము.

2. రైవతపక్ష చైత్రపక్షాద్యయనాంశముల సాధించు విషయమున ఆర్యభట్ట, వరాహమిహిరాది పండితుల సిద్ధాంతములను పరిశీలించి సత్యనిర్ణయము చేయవలసియున్నది.

అను తీర్మానములు ఆత్యంత సముచితములు, తొందరపాటు లేనివి. దూరదృష్టితో గూడినవి. అనుటలో సందేహము లేదు. రాగద్వేష రహితమైన బుద్ధితో జూచిన నీసభ లెంతమాత్రము నిరుపయోగములు కావని తోచకమానదు. పిడపర్తివారి చైత్రపక్షవాద అనునాం కాయనా భావకాలములు సత్యదూరములని, తప్పని శ్రీ మధిర కృష్ణమూర్తి సిద్ధాంతిగారు సహేతుకముగా, సుప్రమాణముగా వేరే సమాధానము ప్రానియున్నారు.

(ఆంధ్రప్రభవారి అనుచిత ప్రచురణ విధాన కారణముగా ఈ సమాధానము ఆలస్యముగా ఈ విధమున ప్రకటింపడమైనది.)

ఇట్లు,
పీఠపాటి మూర్త్యుప్రకాశం,
కోకాధికారి,
వేదకాస్త్ర పరిషత్తు,
రాజమండ్రి.

ఉద్గ్రంథములు

1) నిర్వచన మహాభారతము (వడుగెనిమిది పర్వములు)	రు. 50—00
2) నిర్వచన అధ్యాత్మ రామాయణము	రు. 20—00
3) నిర్వచన మహాభాగవతము	రు. 80—00
4) శ్రీ వేంకటేశ్వర విజయము	రు. 25—00
5) కందమాల నాటకము	రు. 5—00
6) వేణీసంహార నాటకము	రు. 5—00
7) శ్రీ వాల్మీకి రామాయణము మొదటి సంపుటము	రు. 80—00

కృతికర్త : ప్రకాశకుడు :

బులుసు వేంకటేశ్వరులు, ఎం. ఏ.

8-22-14, గాంధీనగర్, కాకినాడ-4.

రచయితలకు మనవి

సంక్షేపముగను, సామనస్యముతోఁ గూడినవిగాను, నుండు విమర్శసాత్మక రచనలకు స్వాగతము. గ్రంథవిమర్శకు ప్రాముఖ్యము, బౌద్ధిత్వము మీఱని అభిప్రాయ భేదములకు సమాచిత గౌరవము. వాఙ్మయమునఁ జేరఁదగు వివిధాంశములపైఁ దమ రచనలు పంపి మాకుఁ జేయుతనీయఁ బ్రార్థన. రచనలు సరళగ్రాంథికములోఁ గాని, శిష్టవా్యవహారికములోఁ గాని యుండవచ్చును. సులక్షణములు రసవంతములు నగు కథ్యరచనలకు ప్రత్యేక స్వాగతము.

వివాదాస్పదములుగాని, చట్టబద్ధమైన, మత, రాజకీయ, ఆర్థిక, కాస్త్రీయ, విజ్ఞాన, పారమార్థిక, సాహిత్యాదులకు సంబంధించి వివిధప్రక్రియలకుఁ జెందిన విషయములమీఁది రచనలనైనఁ బ్రచురించుట మాయభిలాష.

రచన మాకుఁ జేరిన కొందరితోఁజాలలోఁ బ్రచురణకు స్వీకరించిన విషయము రచయితలకుఁ దెలుపఁబడును. స్వీకరింతుఁ బడని రచనలు తిప్పిపంపుటకు తగిన తపాలాస్టాంపులు రచనలతోపాటు పంపవలయును.

క్రొత్తపుస్తకములను రెవ్రూకీ పంపువారు రెండుకాపీలు పంపఁగలరు. పంపఁబడిన ప్రతి పుస్తకముమీఁదను నీతయినంత ముకు రెవ్రూకీ ప్రచురింపఁబడును.

— ఎ డి ట రు.

అడగు :—

సంపాదకుడు, బులుసు సీతారామశాస్త్రి,

రైల్వే కలెగు రెక్సరరు, వి. టి. జి. కాలేజీ,

6-8-7, ఇన్నీసుపేట (త్యాగరాజనగర్), రాజమండ్రి-1.

